AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL : 10

KARİKATÜR

SAYI : 111 • HAZİRAN / 2002

FERRUH DOĞAN AĞABEYİ SAYGIYLA VE ÖZLEMLE ANIYORUZ.

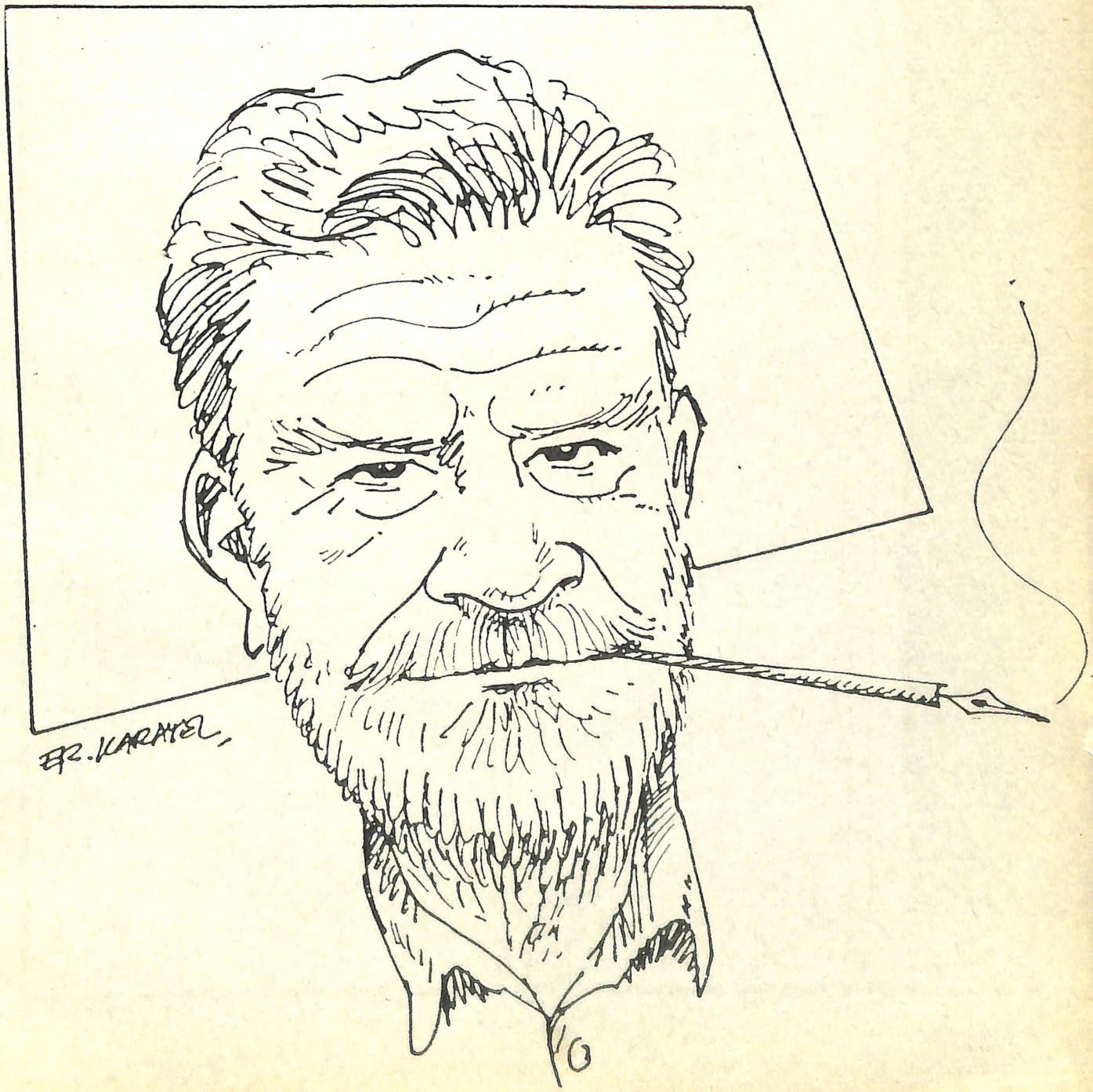

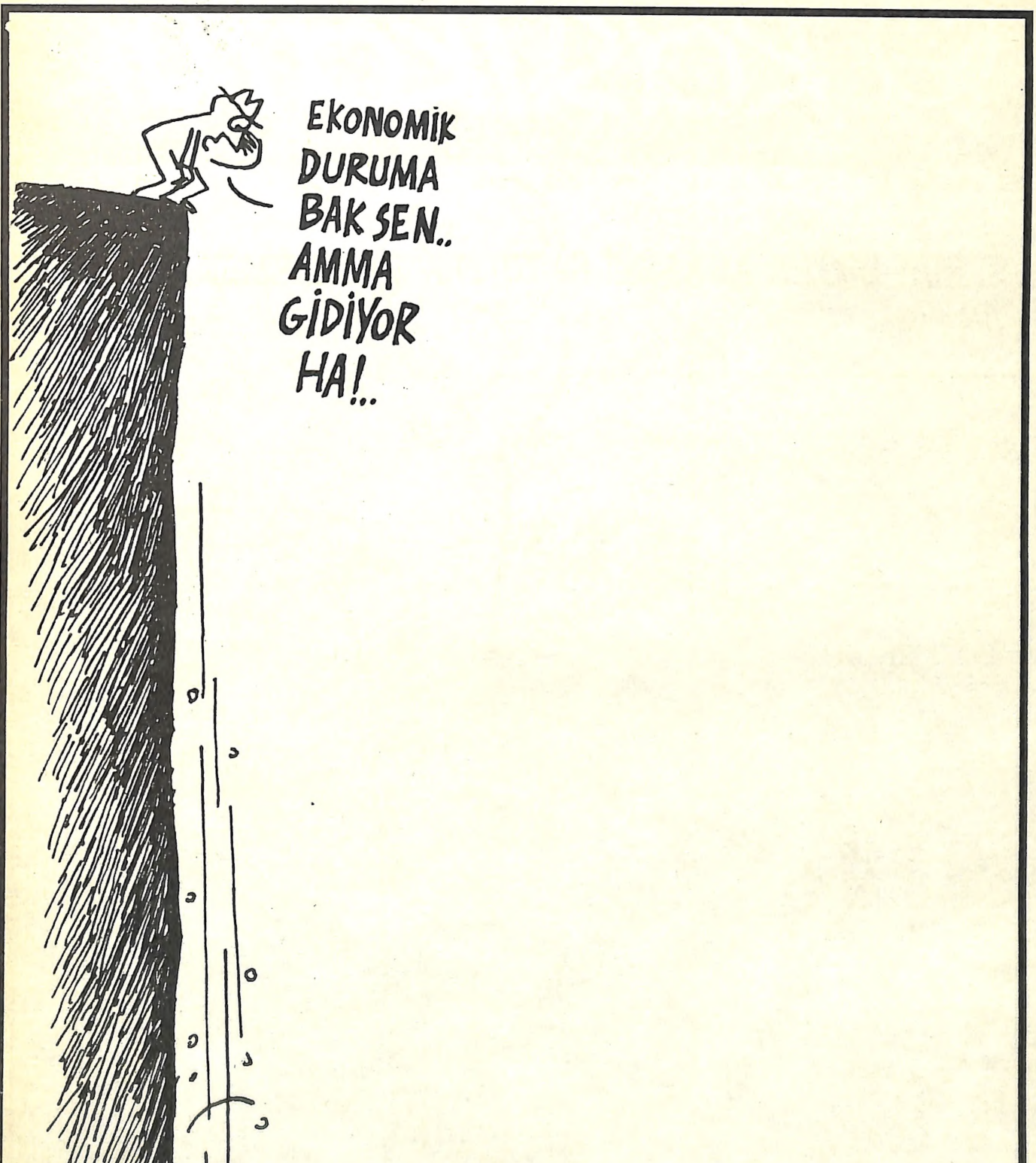

FERRUH DOĞAN

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
ANKARA TEMSİLCİLİĞİ ADINA
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MURAT ÖZMENEK

YAYIN KURULU

BÜLENT OKUTAN
CUMHUR GAZİOĞLU
OKTAY BİNGÖL
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
MURAT SAYIN

KATKIDA BULUNANLAR

AHMET AYKANAT
ALİ ULVİ ERSOY
ALİ ŞUR
ALİ HERKÜL ÇELİKKOL
ALİ ŞÜKRÜ FİDAN
AHMET ERKANLI
AKİL DANE HERZEKAR
A. TEOMAN SANALAN
AKIN ÖNDER
BAYRAM ALİ KARA
BURHAN ÖZOYAL
CEM KENAN ÖNGÜ
CEMAL ARIĞ
CEZMİ ERMİŞ
CİHAN DEMİRCİ
ERDOĞAN BAŞOL
ERDOĞAN KARAYEL
ERAY ÖZBEK
ERGÜL AKTAŞ
EROL ÖZDEMİR
FERRRUH DOĞAN
HASAN SEÇKİN
HASAN UYSAL
HÜSEYİN ATABAŞ
HÜSEYİN TANYERİ
GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU
İSMET LOKMAN
KADİR DOĞRUER
MUHİTTİN KÖROĞLU
MUSTAFA BİLGİN
NECATİ ABACI
NİYAZİ YOLDAŞ
NURİ BİLGİN
OĞUZ GÜREL
ORHAN ENEZ
ÖZCAN ÇALIŞKAN
TAYFUN AKGÜL
TONGUÇ YAŞAR
SERDAR ÇAKIRER
YENER ÇAKMAK
YİĞİT ÖZGÜR

DERGİ TEMSİLCİLİKLERİ
Bursa/Mümin Bayram/İzmir·Cem Koç/
Trabzon·Adnan Taç/Sinop·Seyit Saatçi
Zonguldak·Kürşat Coşkun

DİZGİ: DAMAR LTD. ŞTİ. · ANKARA
Özveren Sok. 3/8 Demirtepe Tel: 0.312. 232 01 11

BASKI: KUBAN MATBAACILIK YAYINCILIK · ANKARA
Matbaacılar Sitesi 558. Sok. No:20 Tel: 0.312. 395 20 70

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ:
Konur Sok. 31/10 Kızılay-ANKARA Tel-Faks: 0.312. 417 37 28

POSTA ÇEK NO: 104902 METİN PEKER
Altı Ay: 24.000.000 TL - Bir Yıllık: 48.000.000 TL.
Altı Ay: 30.000.000 TL. Bir Yıllık: 60.000.000 TL.(Resmi Dairelere)

KAPAK KARİKATÜRÜ: FERRUH DOĞAN

Karikatür Dergisi'ndeki eserler yazılı izin alınmadan kesinlikle yayımlanamaz.

KARİKATÜR: TONGUÇ YAŞAR

"FERRUH AĞABEY GERİYE; ASRİLEŞEN KÖY, ÇİZGİLİ DÜNYA, SERGİ, POLİTİKA, BİR ÇİZGİDE, PARAMANİ VE SON OLARAK DA TUTANAK GİBİ 7 AYRI KİTAP BIRAKTI AMA ONUN GERİYE BIRAKTIĞI EN ÖNEMLİ MİRAS BELKİ DE; KARİKATÜR SANATINI HAKKIYLA YAPMA MİRASIYDI... FERRUH AĞABEY GERİYE; KARİKATÜRÜN HAK ETTİĞİ ÇİZGİ YALINLIĞINI, AZ ÇİZGİYLE ÇOK ŞEYLER ANLATMANIN SİHRİNİ, DOPDOLU AMA MÜTEVAZİ İNSAN OLMA DURUŞUNU VE GİDEREK YOK OLMAKTA OLAN TOPLUMSAL DUYARLILIĞI BIRAKTI...

MAKSAT MUHABBET

hASAN uYSAL

BEYİN DENİLEN BİLMECE

Ne gördüm de bana bunu çağrıştırdı, bilmiyorum gerçekten. Çağrıştırdığı şey daha da vahim, hatta inanılmazdı benim için. İzin verin, karışık ve anlaması zor şeyler söyleyeyim bir süre. Çünkü ben de net değildim o sıra; anlamadığım şeyi size nasıl anlatırım ki?

Mülkiyeliler Birliği'nde o gün tek başına öğle yemeği yemiş, köpüklü kahvemi keyif içinde içerken, bir yandan da hareketli Yüksel Caddesi'nde gelen geçeni izliyorum. Demek o sırada bir şey görmüş olmalıyım ki, bana bunu çağrıştırdı... Kafamda canlanan o şeyin beni ağlatması önemli değildi ama ben bunu nasıl anımsayabilirdim? Daha doğrusu ben böyle bir öyküyü bildiğimi bilmiyordum ki...

"Geveleme de neyi çağrıştırdı söyle!" demeyin sakın. Bunu anlatmak pek kolay değil... Onun için az sabır, sıkıntıya değecek umarım!

Bileniniz olabilir belki ama yine söyleyeyim; bir zamanlar milli takıma kadar yükselmiş eski bir futbolcuyum. Bir dönem her şeyi futbol olan, futbol topuyla, burnum ya da kulağım gibi, bana ait bir organmışçasına içli dışlı olduğum günler. O nedenle olsa gerek, 21-22 yaşlarına kadar, hiç sevmediğim ders kitapları dışında kitap okuduğumu söyleyemem. Hepsi hepsi beş, bilmediniz 6 kitap okumuşumdur ki onlarda sanırım şubat tatilinde ödev diye verilenler. Teksas, Tommiks, Kinova, Teks, Tenten ve Ton Braksları saymıyorum tabii ki ama anımsadığım kadarıyla Robinson Cruso, Sinekli Bakkal, O.Henry'nin Yeşil Kapı'sı, Jules Verne'nin Aya Seyahat'i Pollyanna... Ama bunların içinde bir şey daha vardı ki konumuz da o!

Rahmetli peder de pek okumazdı. Evdeki çek-yatın kitaplık bölümü olmasa, sanırım o çoğu aşk ve tarihle ilgili 30-40 güzel ciltli roman da olmazdı. O dönemler bir ara dine sarmış, sosyal yaşamın kısırlığı nedeniyle, çevresinin etkisiyle Nurculuğa bulaşmıştı. Aniden hoca bilmem kimin kitaplarını getirip okumaya sarmıştı. Mesafeli duruyordum pedere... Ve o günlerde bir kitap uzattı bana "bunu oku" diye. Beydaba, diye bir adamın. Kitabın adı Kelile ile Dimle. Belli ki bir Arap yazar, din iman gırla gidecek. Ne işim var benim, tabi omuz silktim. Oysa babam o güne kadar ilkkez bana "oku" diyordu. Daha önceleri sadece "ders çalış" diyen babam, söylediğim gibi ilk kez ders dışı bir kitabı uzatıyor ve "oku" diyordu. Omuz silkmem üzerine daha inanılmaz bir öneri ile gelecekti:

– Bunun içinde 16 kısa öykü var. Tümünü okursan sana 2.5 lira veririm. Ama okuyup okumadığın konusunda imtihan ederim.

Dile kolay, tam 2,5 lira. Bu para benim haftalığım oysa... Gözlerim parlayarak kabul ettim bu pazarlığı, bundan tam 30 yıl önce... Okudum o gün, sorgulamayı da başarmış olmalıyım ki 2.5 lirayı da anamın ak sütü gibi almıştım hemen.

Ne bileyim o gün neleri okuduğumu. Para almak için ezberlemişim sadece. Oysa Mülkiyeliler Birliği'nin penceresinden bakarken, gördüğüm bir şey, tam 30 yıl önce okuduğum o Beydaba'nın bir öyküsünü anımsatmışı bana. Sonradan öğrendiğim bu öykülerin geçmişi 6 bin yıl önceye dayanıyor. Dilden diye, kulaktan kulağa yayılmış sonradan bu öyküler. Bu sözlü anlatımla süren öyküler, birkaç bin yıl sonra Beybaba tarafından Sanksiritçe yazılmış Hindistan'da. İlk taşıyıcılardan biri Hintli Beydaba. Ezop, daha sonra Lafonten de buralardan yürütmüş öykülerini. Her neyse, hafıza nasıl bir şey ki, bildiğimi bilmediğim bu öyküyü bir yerine not etmiş, 30 yıl sonra ortaya çıkarıvermişti. Beni ağlatan bu öyküyü kısaca aktarmazsam bu sohbet yarım kalacak biliyorum:

Hindistan'da gelincik çok yaygın. Fare ile yarasa karışımı bu hayvanın özelliği insan kanı emmesi... Genç kadın o nedenle bebeğini gözünün önünden hiç ayırmıyor. Gelincik kolayca ulaşamasın diye de, ayrıca uzun bacaklar üzerinde bir beşikte tutuyor, iş yaparken bile gözüyle denetlediği bebesini.

O gün acil bir şey gerekiyor, evde yok. Kapıyı aralık bırakıp hızla komşusunun kapısını çalıyor. Ev hanımı değil mi, çeneye dalıyor bebesini unutup. Neden sonra aklına bebesi düşünce, panikle eve koşuyor ki, kapıda, ağzına kanlar bulaşmış gelincikle burun buruna geliyor. Çılgına dönüyor. Hemen bulduğu sopayla fırlıyor gelinciğin üstüne. Her darbede çığlıklar atıyorlar karşılıklı. Sonuçta bir köşede kıstırıp öldürüyor gelinciği. Yetmiyor, ayağıyla iyiden iyiye ezip, yamyassı ediyor bu kan emiciyi... Tahminen paramparça edilmiş bebesine yöneliyor ardından. Beşiğin durduğu odanın kapısını pür telaş ve perişan açıyor ki... bebek neşe içinde gülüp oynuyor. Elinde kafasını tuttuğu engerek yılanının, parçalanmış koca bedeni ise, beşiğin içinde cansız yatıyor.

Rahmetli peder ne kadar önemli bir kitap getirmiş ve okumam için beni zorlamıştı. Belli ki, asla bildiğimi bilmediğim bu öykü ile, artık yaşamayan, yaşatılmayan dostlarımı anımsamıştım. Sıvas'ta yakılan, işkencede öldürülen ya da faili meçhul cinayetlere kurban ettiğimiz. Her biri farklı, en az bir bölük adama bedel bilgisi ve onuruyla, kendilerine uzatılan sistemin nimetlerini elinin tersiyle itip, halkı için, toplumu için kendini şovalyece ortaya atan, bunun karşılığında işsiz kalan, açlık çeken dostlarım. Ve adına savaştıkları insanlar tarafından, zavallı maşalarca yok edilen, bu nedenle de yoksul ülkemizi daha da yoksul bırakan kardeşlerim... Daha ne diyeyim?

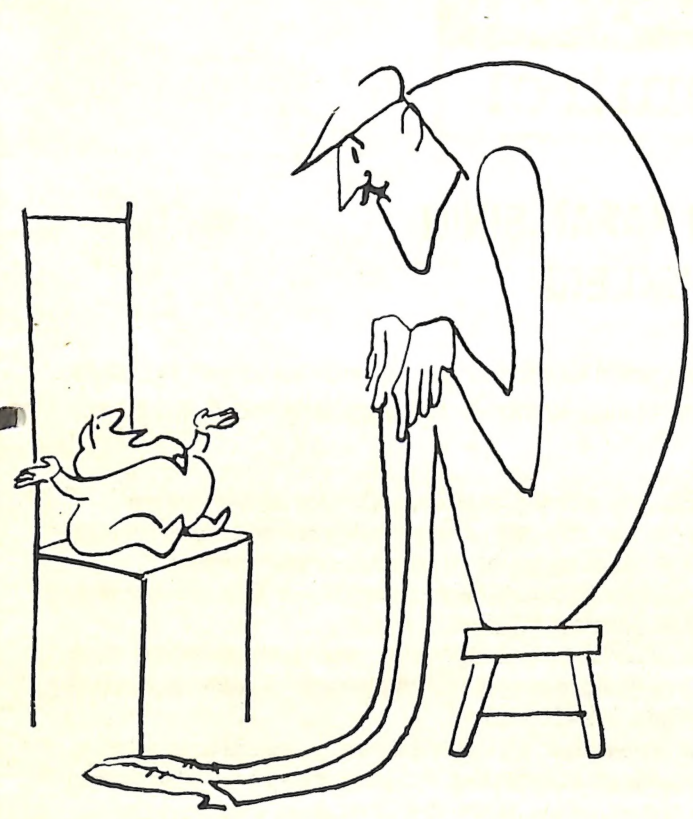

1.

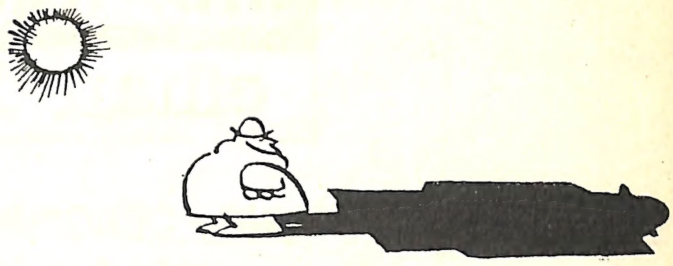

2.

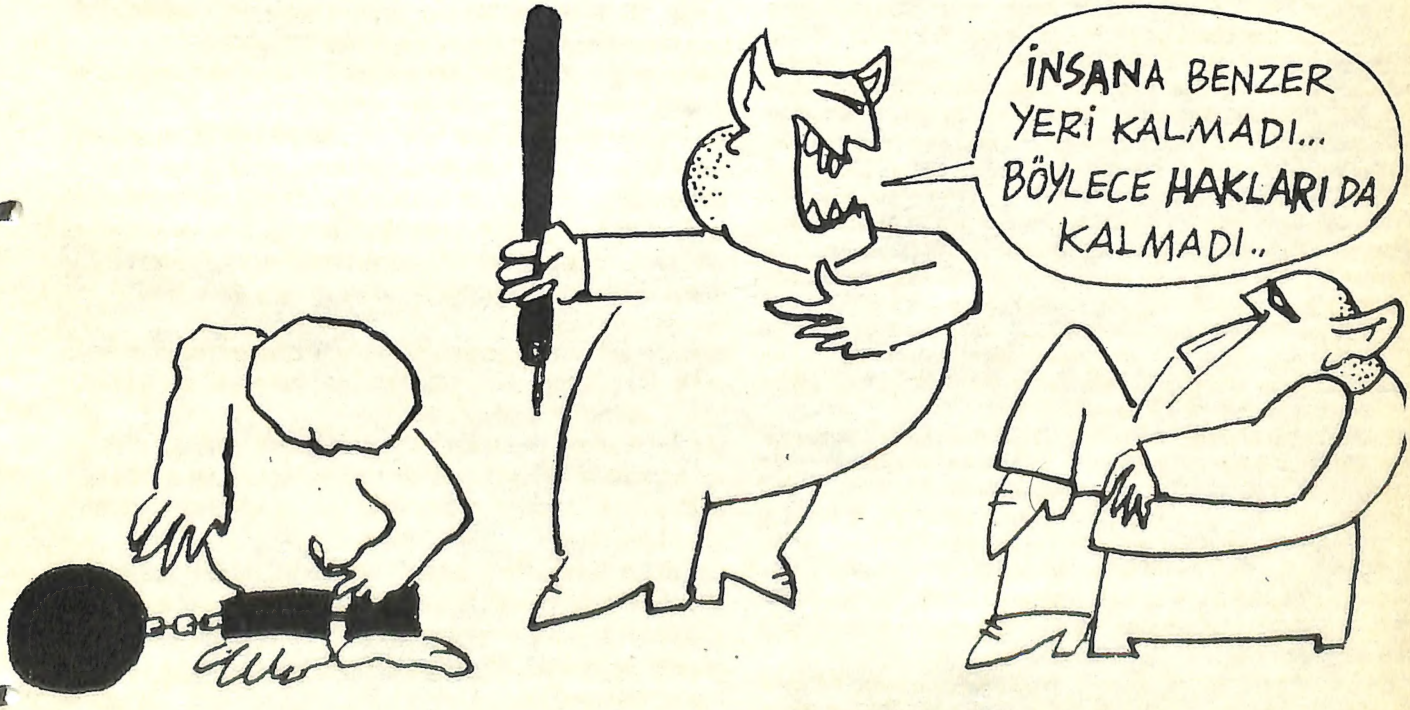

FERRUH DOĞAN

mizah dosyası
cihan demirci

PUNCH DERGİSİNİN KAPANIŞININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Sevgili KARİKATÜR dergisi dostları, 1841'den beri yani tam 161 yıldır, yanlış duymadınız tam 161 yıldır yayınlanan İngilizlerin ünlü "Punch" dergisi kapanıyor...Bu haber ülkemiz mizah dergilerinin "ömürleri" üzerine bir dosya açmama neden oldu bu ay...

İngilizlerin efsane dergisi Punch, 161 yıllık ömrünü bitirme kararı aldı...Dergi 1841'den beri yayınlanıyordu. Dünyanın en uzun ömürlü dergisi olan "Punch" bir mizah dergisinden de ötesi "eleştiri" dergisi nitelemesi taşıyordu. Bundan 10 yıl önce 1992'de ciddi bir kapanma tehlikesi geçiren "Punch"ı 1996'da satın alan işadamı Mohamed El Fayed, geçtiğimiz Mayıs ayında yaptığı açıklamada, "Punch" dergisini finans sorunları nedeniyle kapatmak zorunda kaldığını bildirdi...

Bu haber bizim gazetelerimizde yer alınca, oturup bizdeki mizah dergilerinin ömürleri üzerine bir dosya açtım... İngilizlerin "Punch"ının çıkmaya başladığı 1841'de bizde daha ilk mizah dergisi "Diyojen"in bile çıkmasına 28 yıllık bir süre vardı.

Yani "Punch" dergisi tek başına bizim bütün mizah dergiciliği tarihimizden bile daha eski bir dergi...Düya üzerinde bir yayının 161 yıl sürmesi, gerçekten olacak bir iş değil, müthiş bir olay bu. Hele günümüzde her şeyin çok kısa sürede eskiyip yok olduğu bir süreçte 161 yıl, inanılacak gibi bir yaş değil doğrusu...

Bizim en uzun ömürlü dergimiz "Akbaba" dergisi toplam 55yıl yayınlanmıştır...Yani, Punch'ın nerdeyse 3'te biri ömrüne ulaşabilmiş bizim Akbaba... Tabii 55 diyoruz ama Akbaba aslında 55 yıl boyunca sürekli de çıkmamıştır. Akababa 1922'de Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhan tarafından çıkarılmıştı. 1922-1928 yılları arasında ve 1933'te Yusuf Ziya Ortaç tarafından yeniden yayın hayatına sokulmuş 1950'ye dek kesintisiz yayın hayatı süren Akbaba 1950-1951 arası da bir kesintiye uğramış 1951'den artık kapanacağı 1977'nin sonuna dek yayınına devam etmiştir. (1967'den itibaren Yusuf Ziya Ortaç'ın oğlu Ergin Ortaç'ın sahipliğinde.) Sonuçta öyle ya da böyle "Akbaba" kesintileriyle birlikte 55 yıllık bir süreçte yayın hayatımzda kalmış...

M. Orhan Bayrak'ın 1994 yılında yayınlanan "Türkiye'de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü"adlı kitabı, ülkemizde çıkmış gazete ve dergilerin dökümünü veren, örneği pek olmayan çalışmalardan biri...Bu kitaptan sizler için mizah yayınlarını tarıyorum...Adları bile unutulmuş, bilinmeyen öylesine çok yayın var ki bu kitapta insan dalıp gidiyor...Şimdi sizlere yerimiz ölçüsünde, seçtiğim bazı mizah yayınlarının yayın ömürlerini iletiyorum.

Ülkemizin unutulmaz dergilerinden "Gırgır" 1972 yılının Ağustos ayında çıkmış, 1989'da ise Oğuz Aral'ın elinden alınarak ömürünü noktalamıştır. Yani gerçek "Gırgır"dergisinin ömürü 17 yıl olmuştur...Ancak Ertuğrul Akbay tarafından hala yayınlanmakta olan "bir çeşit hayalet Gırgır dergisi, bu ömürü şu an 30 yıla çıkarmış bulunuyor. Tabii son 13 yılı sahte bir "Gırgır" olan hayalet bir dergi bu Cemal Nadir'in ünlü dergisi "Amcabey" 1942-1944 yılları arasında sadece 69 sayı çıkmış, ilk 33 sayısı gazete olarak çıkan "Amcabey'in, 34-69 arası yayınlanan sayıları ile dergi formunda yayınlanan sayıları ise dergi formunda yayınlanmış...

Bizim İlk mizah yayınımız olan "Diyojen" 1869'un sonunda Teodor Kasap tarafından yayınlanmaya başlamış. (Kaynakların çoğunda 1070 diye geçer.) 183 sayı yayınlanan "Diyojen" 1872'ye dek yaşamıştır.

Hayal adlı mizah gazetesi de gene Teodor Kasap'ın yayınladığı bir mizah gazetesidir, o da 1872-1877 yılları arasında tam 368 sayı yayınlanmıştır.

Çıngıraklı Tatar, 1873-1875 yılları arasında tam 89 sayı yayınlanmış bir mizah gazetesi...Bu mizahi gazeteyi de gene Teodor Kasap yayınlamış.

Çaylak adlı bir edebi-mizah dergisi Çaylak Mehmed Tevfik tarafından 1876 - 1877 yılları arasında 162 yayınlanmış...

Güleryüz...Mizah tarihimizin iz bırakmış mizah gazetelerinden olan "Güleryüz"ü Sedat Simavi çıkarmış 1921-1923 arasında yayınlanan bu yayının da 122 sayılık bir ömrü olmuş...

Adları pek bilinmeyen çok kısa ömürlü mizah yayınları da bu kitapta yer alıyor...Çimdik adlı mizah gazetesi, 1910 yılında sadece 4 sayı yayınlanabilmiş. Davul adlı edebi-mizahi dergi de 1900 yılında sadece 4 sayı yayınlanabilmiş... İlhan ve Turhan Selçuk'un çıkardıkları 41 Buçuk adlı mizah dergisi 1952'de sadece 15 sayı yayınlanabilmiş....

Tef dergisi, 1954-955 arasında Çağlayan Yayınevi tarafından 52 sayı yayınlanmış. 1960'da ise ikinci kez yayın hayatına girmiş mizah tarihimizin belki uzun yaşamamış ama en ilginç, en renkli dergilerinden biri...

Dolmuş dergisi... 1956-1958 yılları arasında 2 yıl çıkan, İlhan Selçuk'un yayınladığı "Dolmuş" dergisi de 134 sayı sürmüş...

Bakın "Gıdık" adlı mizahi dergi 1910-1912 yıllar arasında 69 sayı yayınlanmış...Kadrosunda Cemil Cem, Refi Cevad Ulunay gibi isimleri de görüyoruz.

Papağan dergisi...Papağan, ilk kez Orhan Seyfi Orhan tarafından 1924-1928 arasında 276 sayı yayınlanmış edebi-mizah bir dergi...Daha sonra aynı adla 1966'da 15 günlük olarak Ahmet Koçer ve Necmi Rıza Ayça tarafından çıkarılmaya başlayan Papağan 1967'de haftalık bir dergi olmuş ve 1971'e dek tam 144 sayı çıkmış.

Bu kez, bir bağımsız bir gazete ya da dergi değil, iz bırakmış bir mizah eki var sırada...Günaydın gazetesinin 1969-1970 yılları arasında 81 sayı yayınladığı "Ustura" adlı haftalık mizah ilavesi...

Çivi...İddialı ve çok zengin kadrolu bir şekilde 1978'de çıkan "Çivi mizah gazetesi, gazete formuyla sadece 25 sayı yaşayabilmişti. 25. sayı sonrası dergye dönüşen ve kadrosunun çoğunu yitiren Çivi, oldukça az bir satışla bir yıl kadar daha yaşamıştı.

Günümüzün mizah Dergisi "Leman" 1990'dan beri 12 yıldır yayınlanıyor. Onun öncesindeki hali olan; "Limon" 1986'da yayınlanmış ve 4 yıla yakın bir süre yaşamıştı. Tabi ki, mizah dergiciliği tarihimizin karanlıkta bırakılmış sayfalarında daha pek çok dergi ve gazete öylecesine araştırılmayı ve üzerine kafa yorulmayı bekliyor....

Evet, bir "Punch" haberinden nerelere geldik...Şimdilik bu kadar...Gelekek ayki "MİZAH DOSYASI"nda buluşana dek GÜLEKALİN...

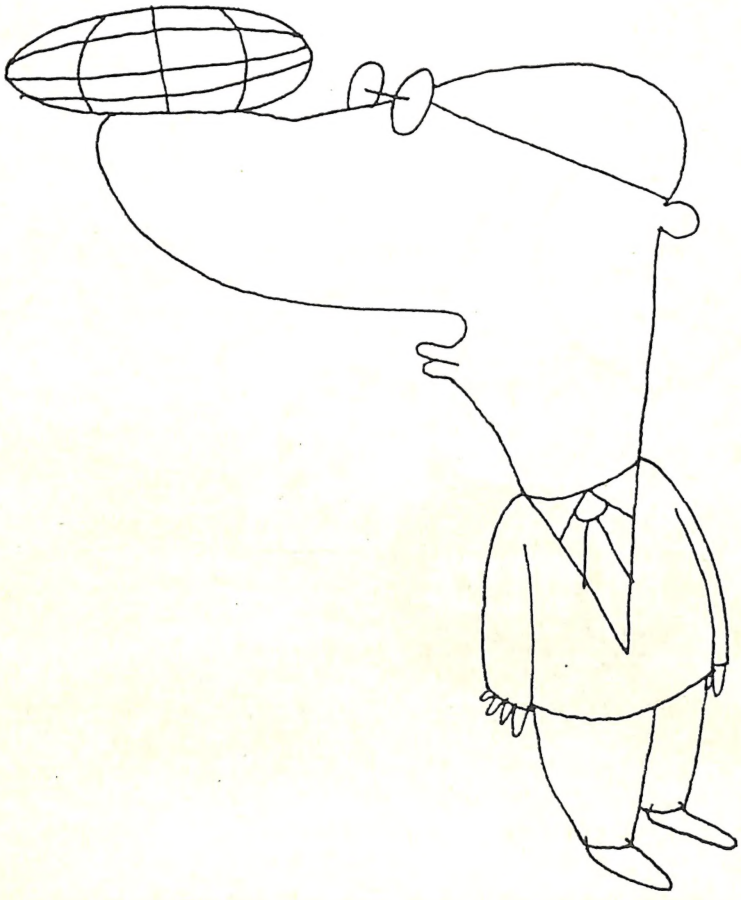

GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

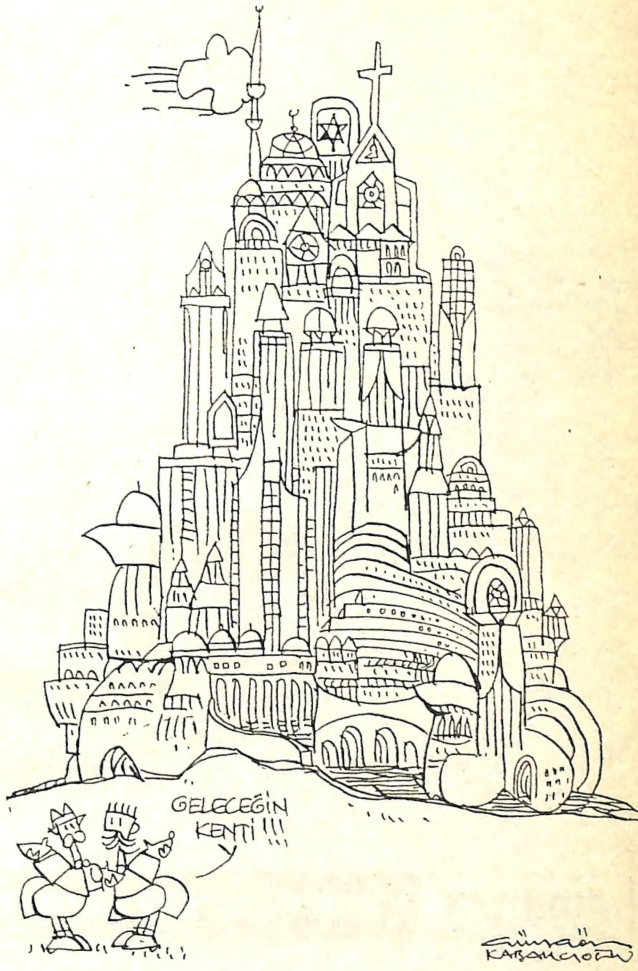

TAYFUN AKGÜL

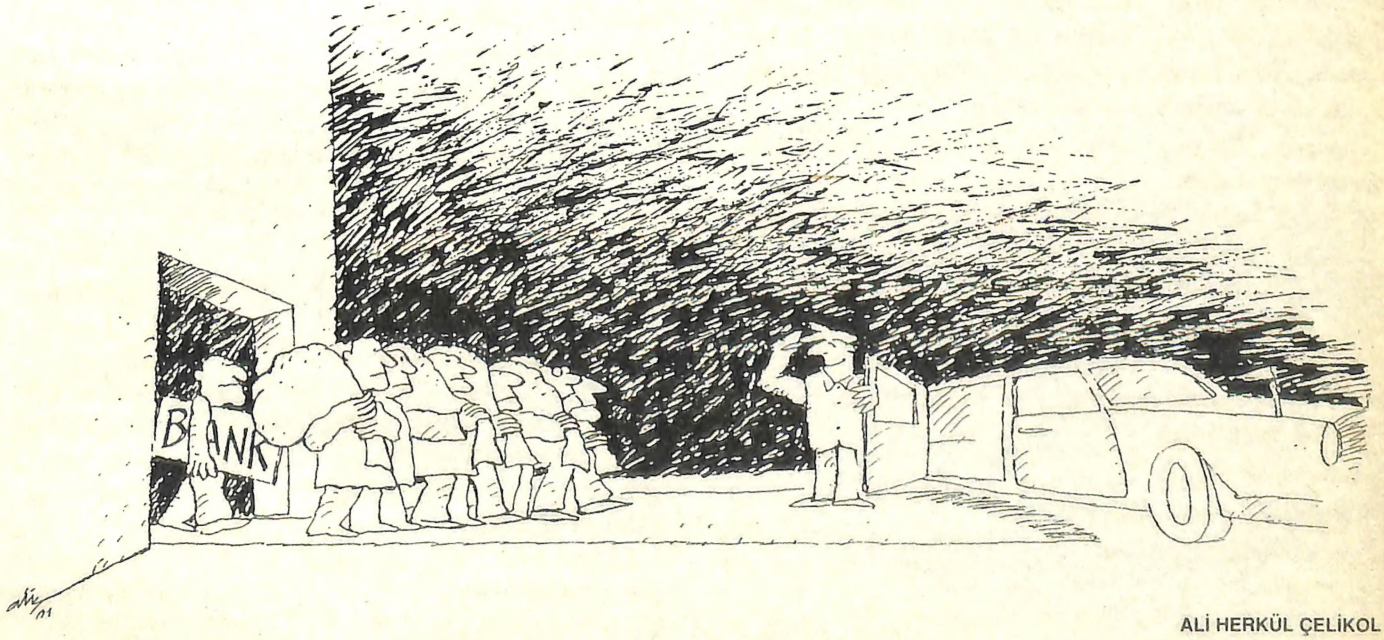

ALİ HERKÜL ÇELİKOL

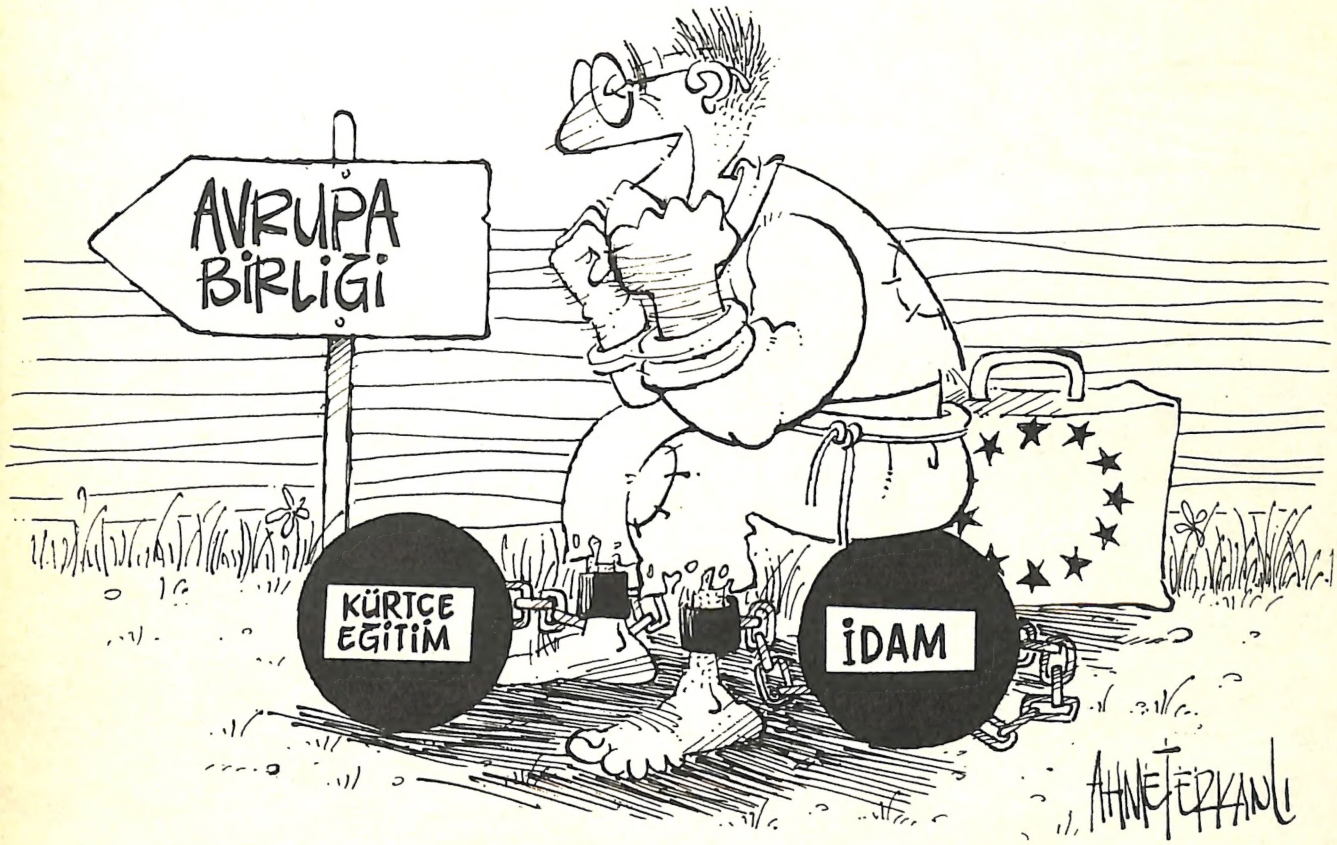

RUHİ TEK TREN PENCERESİNDEN

SUR

Haydarpaşa garının önünden denizin mavisi ile Büyük Konstantin'in yaptırdığı surlar görülür. Evliya Çelebi'ye göre uzunluğu 18 mildir. Üçgen olarak nitelendirilen surların bir köşesi Sarayburnu, bir köşesi Yedikule, bir köşesi de Eyüp Ensari kapısıdır. Büyük Konstantin, "Dünyanın sonuna kadar büyük bir eser bırakmak amacıyla" bu surları yaptırır.

Haydarpaşa-Adapazarı trenine binmek için yolcular garda koşuşturmaya başladı.

1994 yılının Aralık ayının son haftasında bir partinin genel başkan yardımcısı "İstanbul surlarını yıkacağız" Belediye Başkanı da "surları koruyan domuzdan yanadır" buyurmuşlar. Ülkede demokrasi var, herkes gibi domuzlar da, aklını peynir ekmekle yemişler de konuşur. Hem atalarımız ne demiş: "Dilin kemiği yok".

Haydarpaşa-Adapazarı treni altıncı perondan hareket etti, Söğütlü Çeşme'ye doğru ilerledi.

Tren düdüğünü öttürdü.

Ortayaşlı yolcu yanındakine yavaş sesle0

— Şu ülke kimlerin eline kaldı?

diye sordu.

Tren istasyonda durdu.

AŞKA BİR ZEHİR

Tren düdüğüne genç adamı "zehirlendik" sözü üzerine yaşlı kadın şaşırdı, korktu.

– Ya... vah vah... Kim zehirlendi?

Sonra gencin koluna dokundu.

— Bak evladım, iki gram çoban düdüğü tuz veya yaprağı bir bardak suyun içinde ezilir, sonra zehirlenene içirilir.

Şaşırma sırası genç adamdıydı.

— Çoban düdüğü mü?

Yaşlı kadın, genç adama sevgiyle baktı, içtenlikle konuşmasını sürdürdü.

— Bulamazsan, ısırgan otunu doksan derecelik ispirtoda altı hafta bırak. Bu süre sonunda ısırganları çıkar. Suyunu on damla olarak içir.

Genç adam gülümsedi.

— Bu başka bir zehirlenme. Buna ne çoban düdüğü, ne de ısırgan otu fayda sağlar.

— Herşeyin bir çaresi vardır evladım. Ne zehirlenmesi?

— Düşünceyi açıklamanın yasak olduğu bir ülkede demokrasi soytarılığı... Soygun yapanın, yalan söyleyenin, herkesi övenin, sinayet işleyenlerin özgür olduğu bir ülkede...

Trenin sesi, diğer sesleri bastırdı. Yaşlı kadın, genç adamın ne söylediğini anlamadı.

— Tövbe... tövbe... Ne günlere kaldık...

diye mırıldandı.

Tren yoluna devam edtt.

FERRUH DOĞAN

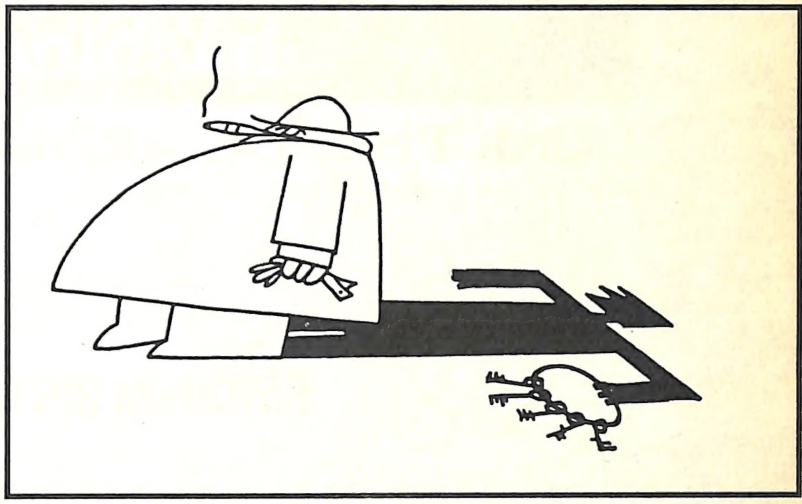

FERRUH DOĞAN

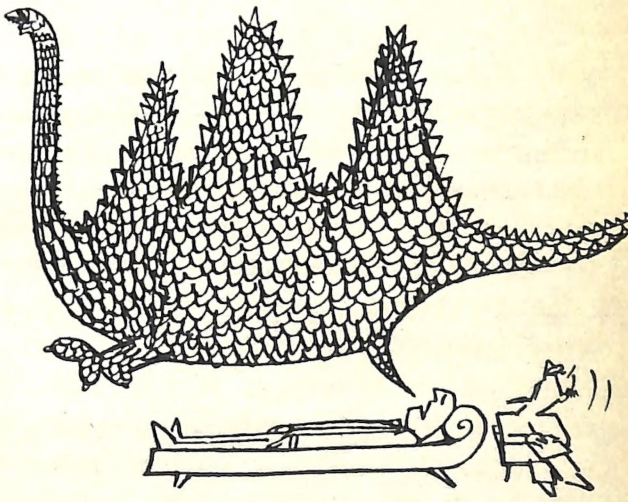

FERRUH DOĞAN

FERRUH DOĞAN

hasbihal

Ord. Prof. Dr. Akildâne Herzekâr

SİNDİRİM SİSTEMİ

Mektep yıllarında biyoloji dersinde hep sorarlardı; kaplumbağanın sindirim sistemini çizerek anlatın diye; biz de renkli tebeşirlerle karatahtaya çizerek bir güzel anlatırdık. Sadece kaplumbağanın değil öteki hayvanların da yani maymun gibi ayı gibi diğer mahlukatın sindirimim sistemini ezbeletirlerdi. Gerçi ben hepsini su gibi bilir, karatahtaya da pek güzel bir şekilde resmederdim, lakin ezber ve de resim yetenekleri olmayan arkadaşlarımız bu derslerden kırık not alıp ikmale kalırlardı hatta bu yüzden belge alıp okuldan atılanları bile bilirim. O yüzden bu derslere kızardım *"Yahu mahlukatın sindirim sisteminden biz ne, bunun hayatta bize ne faydası olacak; bakkala gidip ekmek istediğimizde kaplumbağanın sindirim sistemini bilmezsek ekmeksiz mi kalacağız?"* diye söylenirdim. Çocuk aklı işte, yaşadıkça gördüklerimiz bu bilgilerin ne kadar elzem olduğunu göstermektedir. Her canlının sindirim sistemi hakkında detaylı bilgiye sahip olmak yaşamak için çok gereklidir. Diyelim ki, önünüze bilmediğiniz bir ot geldi; onu yemeden önce ben bunu sindirebilir miyim sindiremez miyim diye düşünmeniz gerek; yani çıkartamayacağınız otu yemeyeceksiniz. Eğer yerseniz sancıdan kıvranıp durursunuz.

Büyüklerimiz kafamızı gereksiz bilgilerle doldurmamışlar meğer... Aksine eksik bile anlatmışlar, sonradan bize anlatmadıkları, kesitini çizdirmedikleri sindirim sistemleri olduğunu dehşet içinde gördüm. Mesela bazı hassas mideler var ki onlar ne yeseler yesinler hiçbir şeyi sindiremezler, bu hassasiyet yaşlandıkça daha artar. Ama işin acısı bunlar ne bulursalar hemen yerler, sonra da *"bakın gene içime sindiremedim"* diye dert yanarlar. Bu kronik bir vaka olduğundan Kompensan, Talcit gibi ilaçlar da bunlara fayda etmez. Bu sindirim sistemlerine uygun besin bulmak çok zordur, hiçbir şeyi beğenmezler, hep söylenirler ama gene de yutarlar sonra da sancılar içinde kıvranırlar. Sizin ona *"kardeşim ya yeme, yersen de şikayet etme"* demenize de kızarlar.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuya acil olarak el atması ve müfredat programlarına bu bahsin de konulmasını sağlaması gerekmektedir. Böyle hassas sindirim sistemleri hakkına yeni yetişen talebeleri bilgilendirmek bir vatan borcudur; geleceğimiz buna bağlıdır. Yazımı konuyla ilgili bir kıssayla noktalıyorum... Söz meclisten dışarı maymunun biri kafesinde oturuyorum, derken bir vatandaş buna muz vermiş; maymun çok affedersiniz muzu önce gerisine götürüp ölçü alıp sonra yemiş... Sormuş, yahu bu ne yapıyor diye. Yanındakiler açıklamışlar; *"Bu maymun geçen gün çekirdeğiyle bir şeftali yuttu çıkartana kadar anası ağladı; şimdi akıllandı, artık ölçmeden yemiyor"*, diye... Hepinize sağlam sindirim sistemi ve en azından bir maymun aklı dilerim...

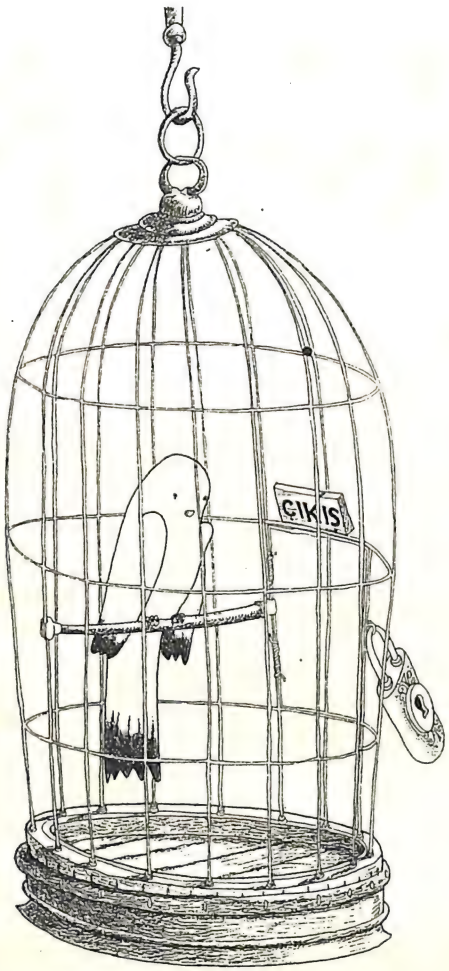

KADİR DOĞRUER

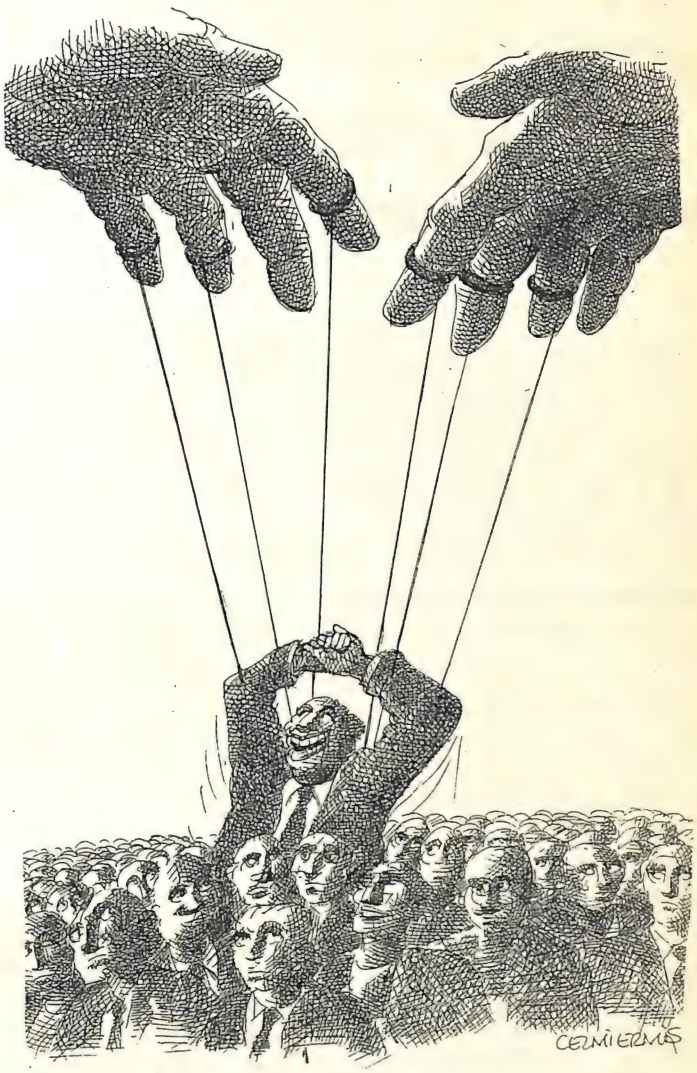

CEZMİ ERMİŞ

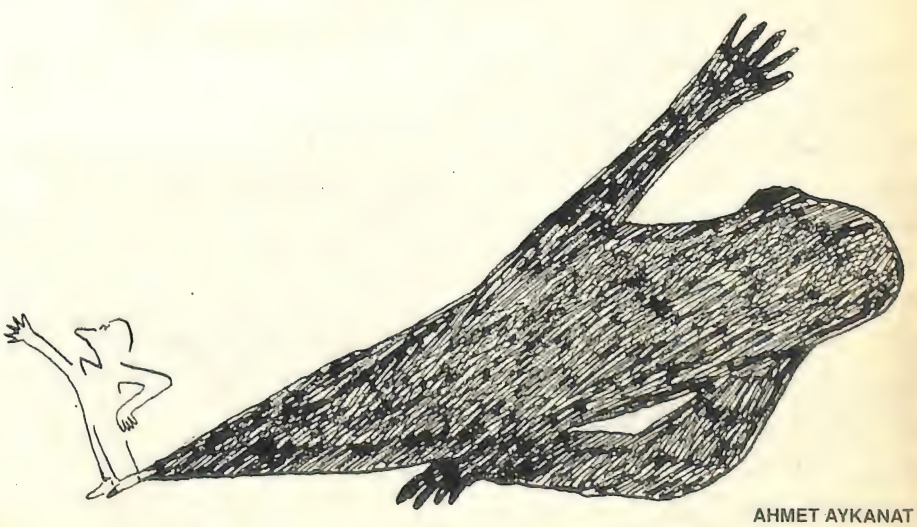

AHMET AYKANAT

ÖZGÜRLÜK

Ferruh Doğan (Akdilek) 1932'de İstanbul'da doğdu. Taksim Lisesini bitirdi.Hukuk Fakültesinin son sınıfından ayrılan Doğan'ın ilk karikatürü 1945 yılında Şaka Dergisinde yayınlandı. Doğan Kardeş, Pazar Postası, Hafta Yeditepe, 41 Buçuk, Dolmuş, Kim, Tef, Taş, Taş-Karikatür, Akbaba ve Anıt Dergileriyle Cumhuriyet, Milliyet, Yeni İstanbul , Vatan Akşam, Dünya Gazetelerinde çalışan Ferruh Doğan, yurtiçi ve yurtdışı yarışmalarda birçok ödül almıştır. Yapıtlarını 7 albümde toplayan Doğan'ın Talentino'da (İtalya) Uluslararası Mizah Müzesinde bir karikatürü vardır. Sevgili Ferruh Doğan ağabeyimizi 2000 yılının haziran ayında kaybettik.

Ferruh ağabeyle 1993 yılında yaptığımız söyleşiyi tekrar sizlere sunuyoruz.

Sayın Ferruh DOĞAN, karikatürü nasıl tanımlıyorsunuz.
Sanatlara kesin tanımlar konmasından yana değilim. Her sanatçı, sanata, yapıtlarıyla yeni tanımlar getirir, yeni ufuklar açar. Ama genel olarak ben karikatürü "çizgide mizah" yapma saatı oarak tanımlıyorum. Bu sözümle karikatürü bir çizgi sanatı olarak gördüğümü belirtmek istiyorum.

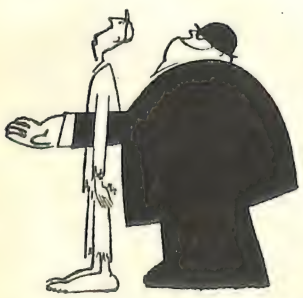

Karikatür dünyasında yazısız sadece çizgiye dayalı karikatürlerin yanısıra yazılı karikatürlere de çokca rastlanmaktadır. Sizin yazısız karikatürü tercih ettiğinizi biliyoruz. Yine bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?
Karikatür dünyası değişik anlayışların ürünleriyle zenginleşir. Bu konuda katı bir tutumum yoktur. Ama ben çizgiye dayanan bir karikatürü yeğlerim. Yazılı ya da söze dayalı karikatürün de günümüzde önemli bir yeri ve çok önemli yaratıcıları var. Ben de onların okuyucularından biriyim.

Sizce Türk Karikatürü, Dünya Karikatürü içinde, hangi seviyededir.
Türk karikatürünün dış ülkelerdeki yarışmalardan, sergilerden de görüldüğü gibi dünya karikatürü içinde özgün bir yeri vardır.

Yurt içinde ve yurt dışında biçok karikatür yarışması düzenleniyor. Bu yarışmalara ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
Yarışmaların faydasına inanmışımdır, hep... Karikatürcüleri birbirine yaklaştırır. Yeniliklerden haberdar olursunuz karşılıklı etkileşim olur.
Yarışmaların, sergilerin kataloglarını, albümlerini izleyenler de karikatür sanatının en yeni verileriyle karşılaşırlar, karikatür dünyasını yakından izleme fırsatı bulurlar.

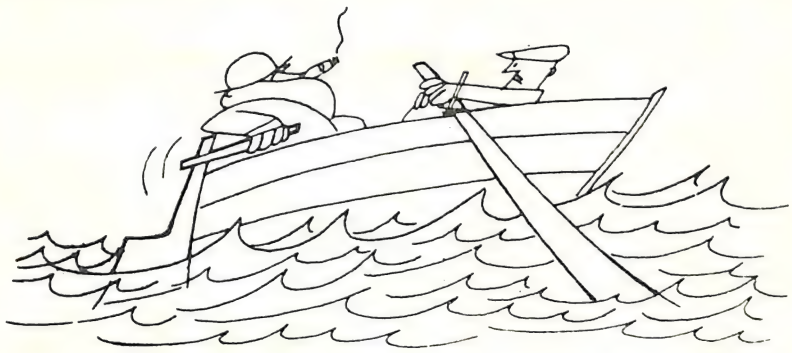

Karikatüre yeni başlayan genç çizer, genellikle bir usta çizeri örnek alıyor. İlerleyen karikatür yaşamında ya usta çizerin etkisinden kurtulup kendi çizgi tarzını buluyor, ya da o usta çizerin etkisini çizgilerinde sürekli hissettiriyor. Bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Ne diyebilirim ki? Kendi çizgi dünyalarını kurmalarını dilerim genç çizerlerin. Zaten bir ustanın gölgesinde sürgit kimse çizgisini sürdüremez, sürdürememiştir de...

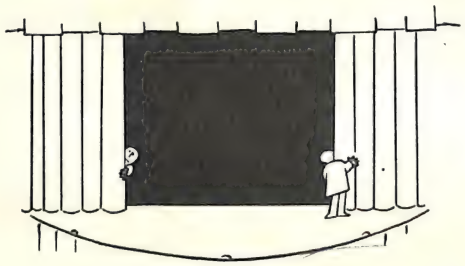

Genç çizerlere önerilerinizi sorabilir miyiz?

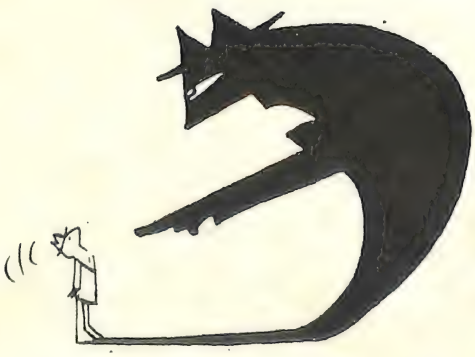

Genç çizerler kendi çizgi dünyalarını kurmalı, dünyamıza topluma yeni iletiler sunmalı... Bu sanatı zenginleştirmelidirler.

Birçok gazetede, karikatürler yayınlanmakta, bunun yanısıra birçok mizah dergisi de yayınını sürdürmektedir. Bir de yarışmalara gönderilen karikatürler var. Günümüzde karikatürlerde işlenen konuları nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

Her türlü karikatürün kendi alanında bir işlevi vardır. Karikatürün yayımı geniş bir yelpazeyi oluşturur. Karikatürcü dergilerde, gazetelerde, TV'lerde, sergilerde, yarışmalarda, albümlerde çizgilerini ortaya koyar. Bu bakımdan karikatür diğer sanatlara göre daha yaygın ve geniş bir izleyişi kitlesine ulaşır. Bu yaygınlıktaki çalışmalarda da zengin bir konu ve biçim oluşur. Bunu da karikatür için bir çeşitlilik ve çok yönüllük olarak görüyorum.

Diğer sanat dalları arasında kar katürün yeri nedir?

Diğer sanat dalları içinde karikatürün ayrı bir yeri var, kuşkusuz. Karikatürü basın içinde gazetecilikle birleşen gü delik biçimi, içeriği var. Bir de basın dar çerçeveleri dışına taşan sanatçın güncel ve genel iletisini kendi özgü biçemi içinde yarattığı yapıtları var.

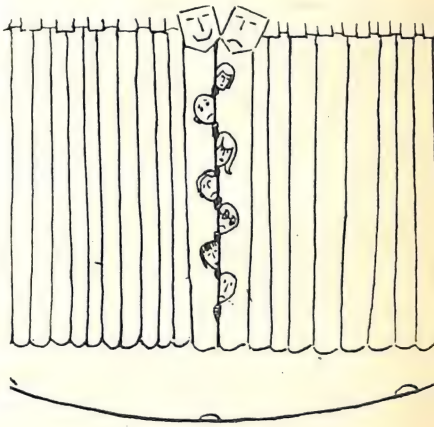

Karikatürün topluma katkısı ne olmalıdır? Bu anlamda karikatü anlayışınızı belirtir misiniz?

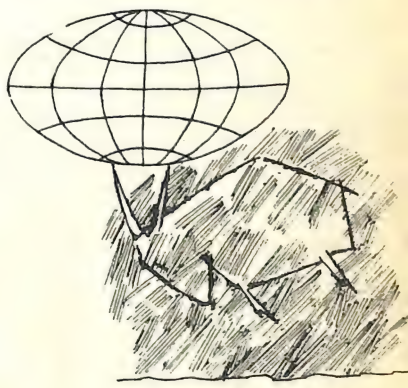

...ÖNCE ÇİZGİ VARDI...

Karikatür toplumla sıcak ilişkiler kuran bir sanattır.

Yapısındaki muhalefet, hiciv, mizah toplumla karşılıklı etkileşim içindedir.

Bu karikatürlerimde çizgilerimle yeni biçimler aramaya, özgün çizgi beğenisi yaratmaya çalışırım. Konularımda, vermeğe çalıştığım iletelerde de toplumun, doğanın, insanın kendi içindeki çelişkilerini ve birbirleriyle çelişkilerini yakalamaya çalışırım. Özellikle "yabancılaşma" üzerine çizgimi yoğunlaştırırım.

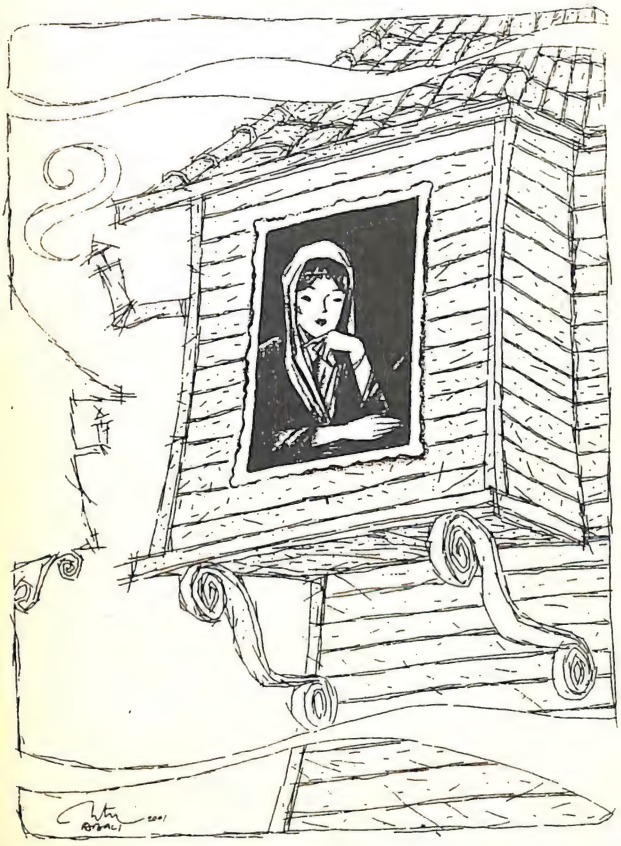

NEACATİ ABACI

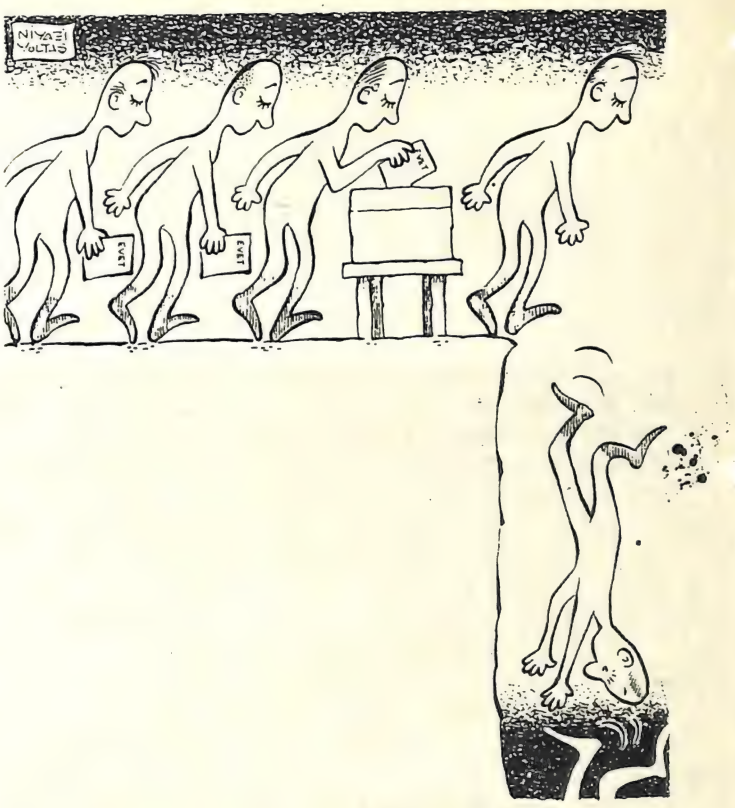

NİYAZİ YOLDAŞ

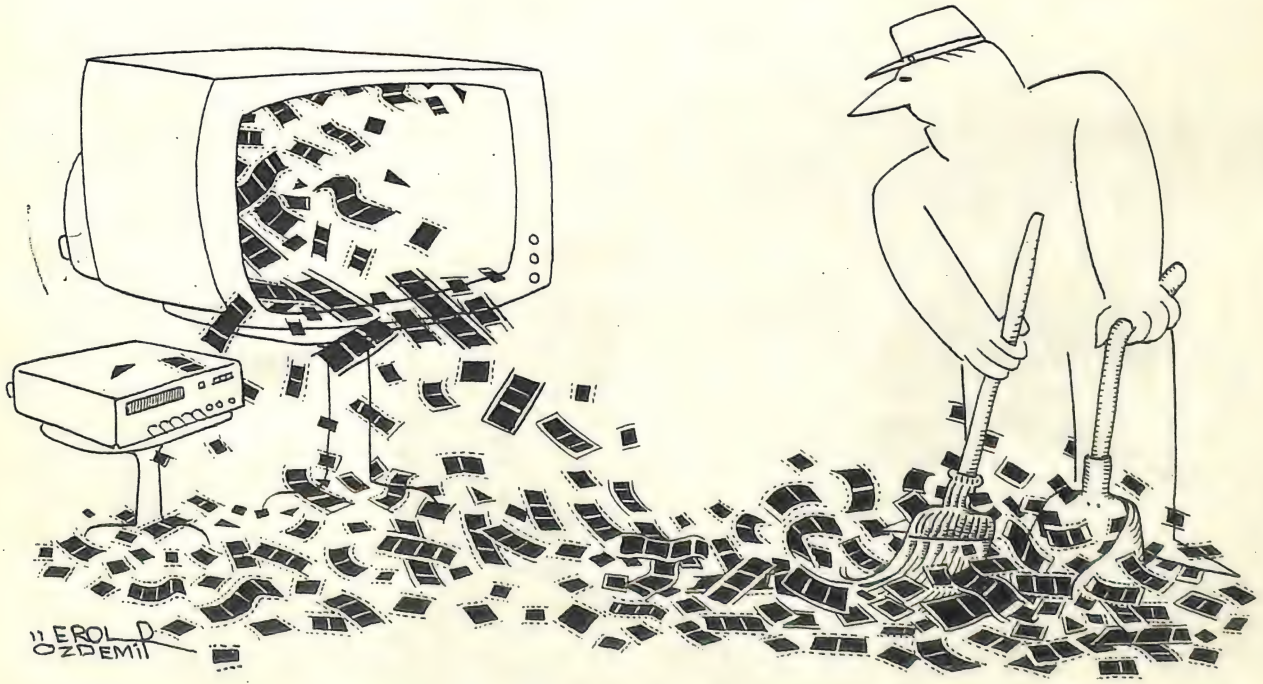

EROL ÖZDEMİR

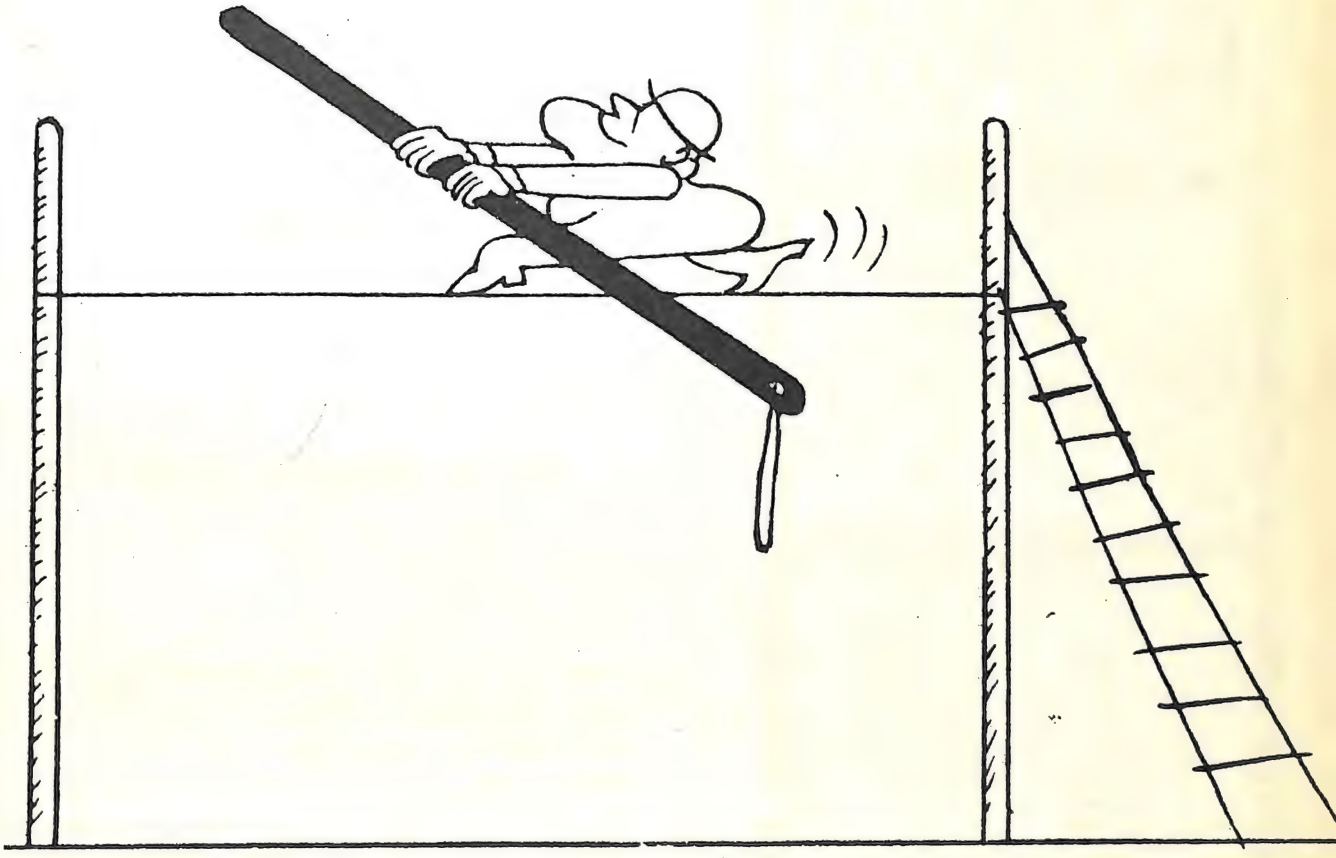

FERRUH DOĞAN

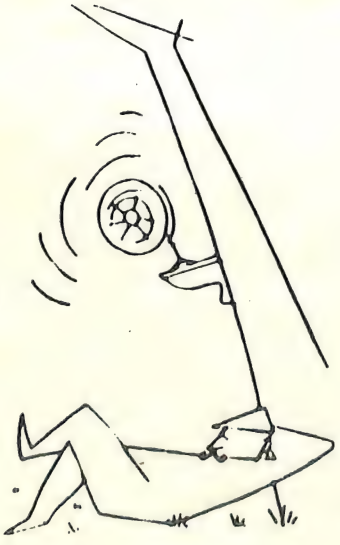

FERRUH DOĞAN

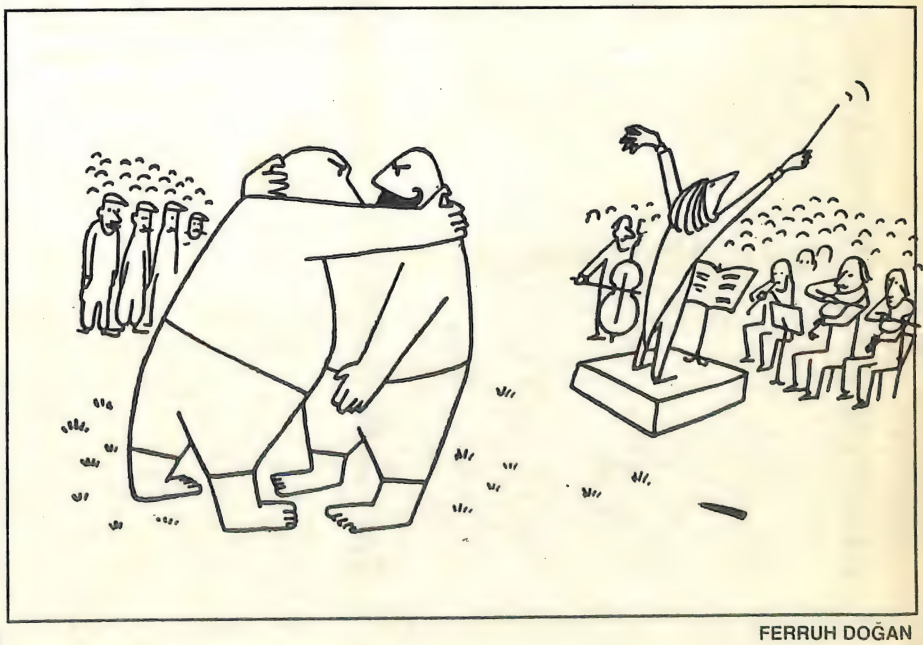

FERRUH DOĞAN

KARİKATÜRİST ANEKDOTLARI

■

YENER ÇAKMAK

■

FERRUH DOĞAN'DAN BİR ANEKTOT

1962 yılında Ali Ulvi, Nehar Tüblek, Mim Uykusuz, Tonguç ve Zeki Beyner'le birlikte İtalya'da "Bordighera" Senato armağanını kazanmıştık.

Haberi gazeteden okuyup öğrenen bir vatandaşımız, o zamanki Cumhuriyet Gazetesi genel yayın yönetmeni Cevat Fehmi Başkut'a gönderdiği mektubunda: Artist bacağı ile futbolcu ayağının gördüğü rağbete karşılık, sanatçılara sürdürülen bu ilgisizliği kınamakta ve bu ilginç mektubuna şöyle devam etmekteydi.

"Ben bütçesi geniş olanaklara sahip bir insan değilim. Size bu mektupla birlikte iki buçuk lira (O günlerde kahverengi kâğıt iki buçuk liralar vardı) yolluyorum. Lütfen 50 kuruş da siz ekleyiniz. Çay ve simit yiyerek bu büyük başarıyı milletimize armağan eden altı sanatçıya birer çay ve simit ziyafeti çekiniz. Bunu yaparsanız, şu gecekonduda yaşadığım dar bütçemle, bu değerli sanatçıların başarılarını kutlama mutluluğunu bana vermiş olacaksınız..."

Soyadı okunmayan, ismi Hamdi olan bu vatandaşımızın, kendi deyimi ile "Çam sakızı, çoban armağanı" olan ziyafetini; anısını her zaman saygı ile andığım Cevat Fehmi Başkut derhal gerçekleştirdi

Bu ilginç ve unutamadığımız olayın fotoğrafı da, o zamanki Cumhuriyet gazetesi'nde yayınlandı. Biz de bir kadirşinaslık örneği olan bu mektubu çerçeveletip, Türkiye Gazeteciler Sendikası'na armağan ettik.

Diğer arkadaşlarım hatırlar mı bilemem, amma ben o çay ve simidin tadını; en büyük ödül olarak daima duymaktayım. (1973)

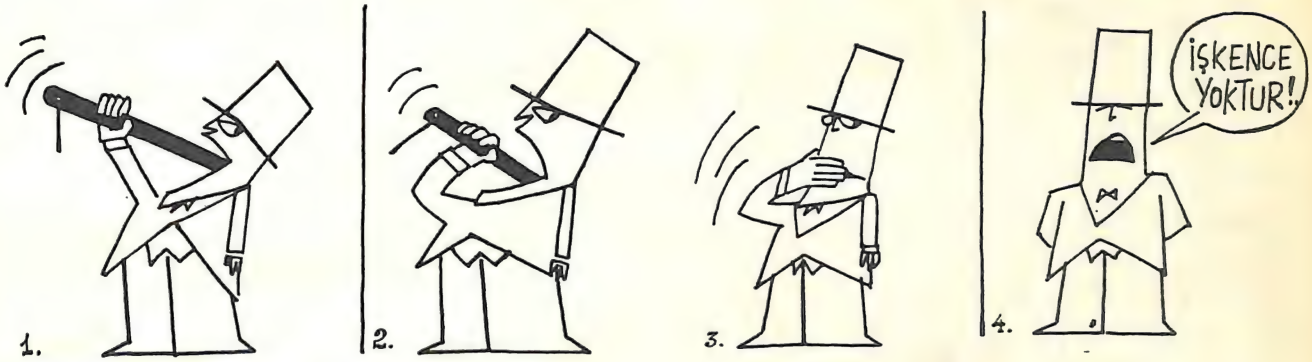

FERRUH DOĞAN

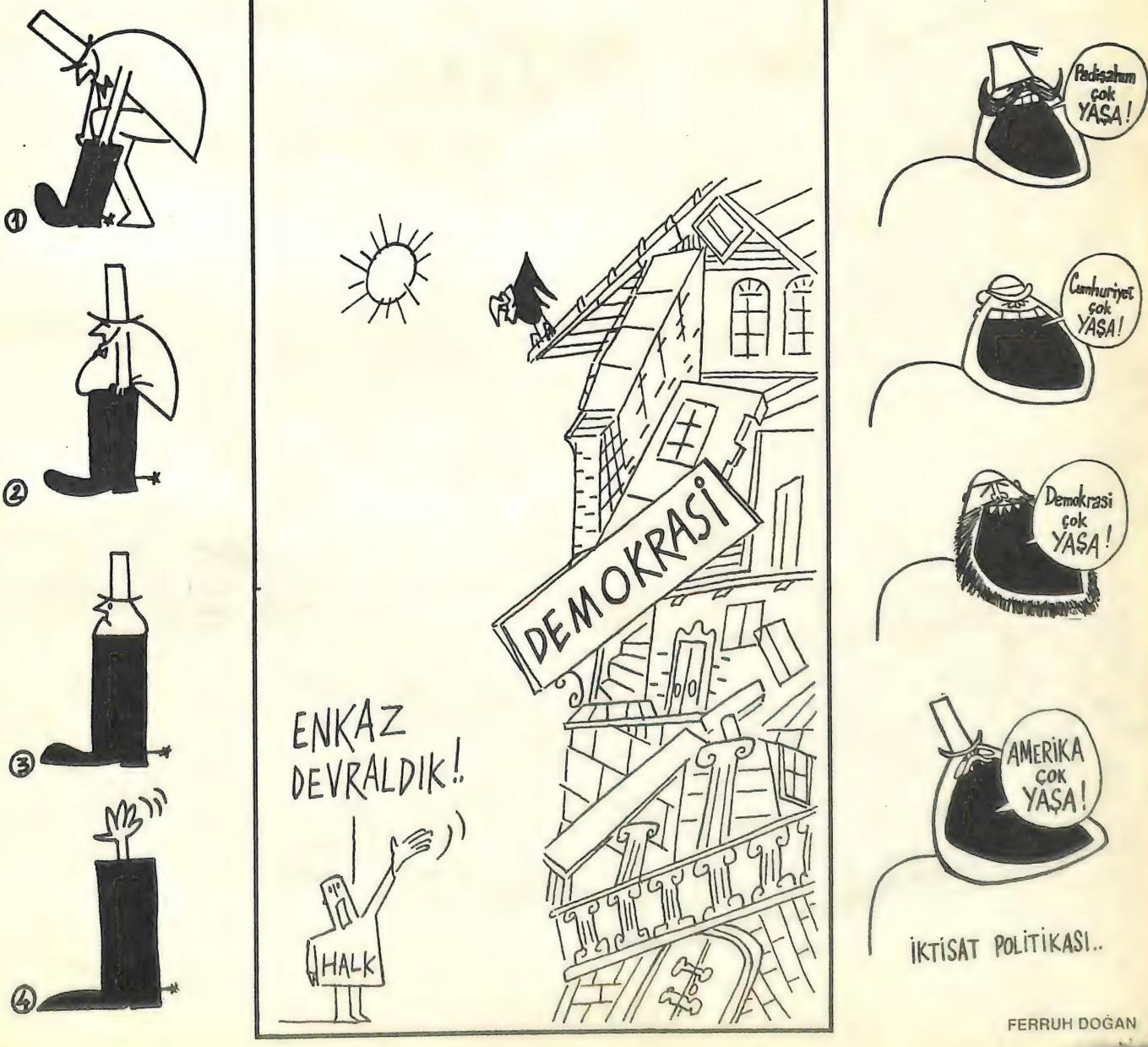

FERRUH DOĞAN

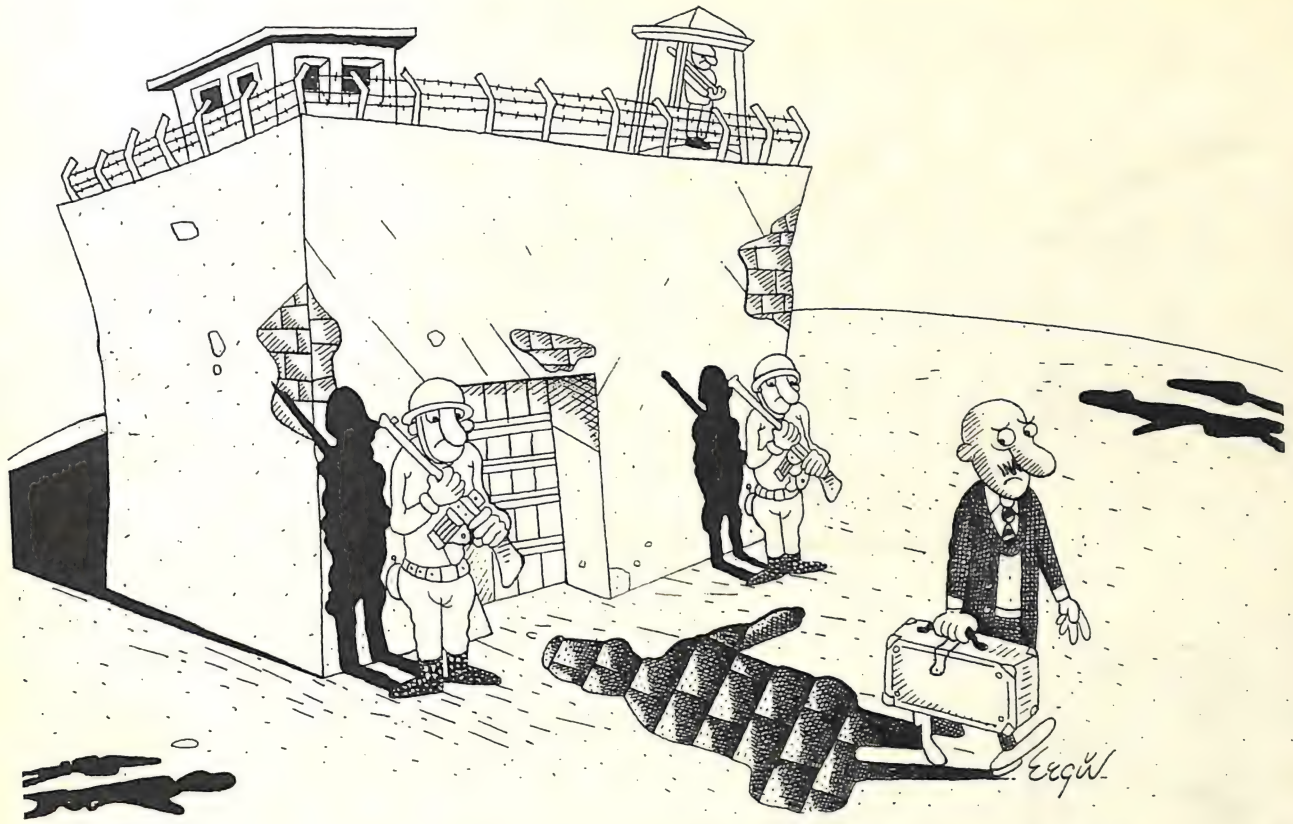

ERGÜL AKTAŞ

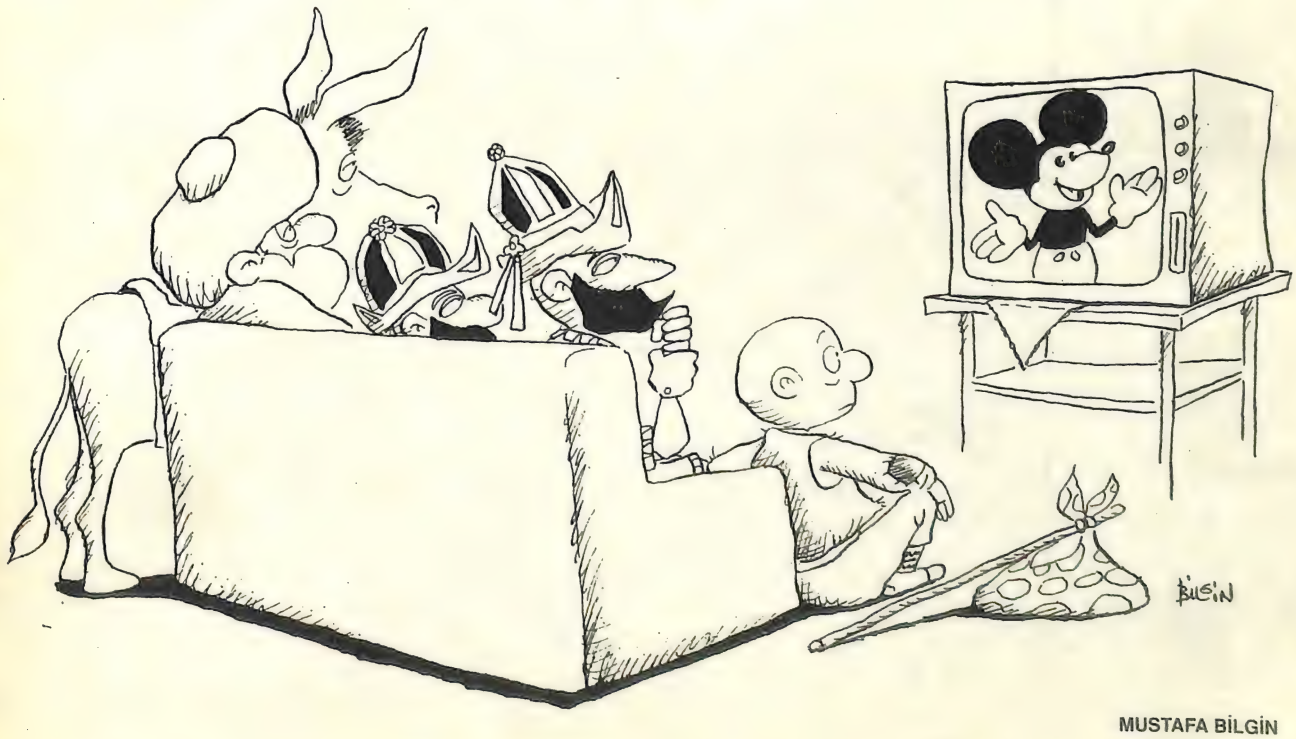

MUSTAFA BİLGİN

FERRUH DOĞAN

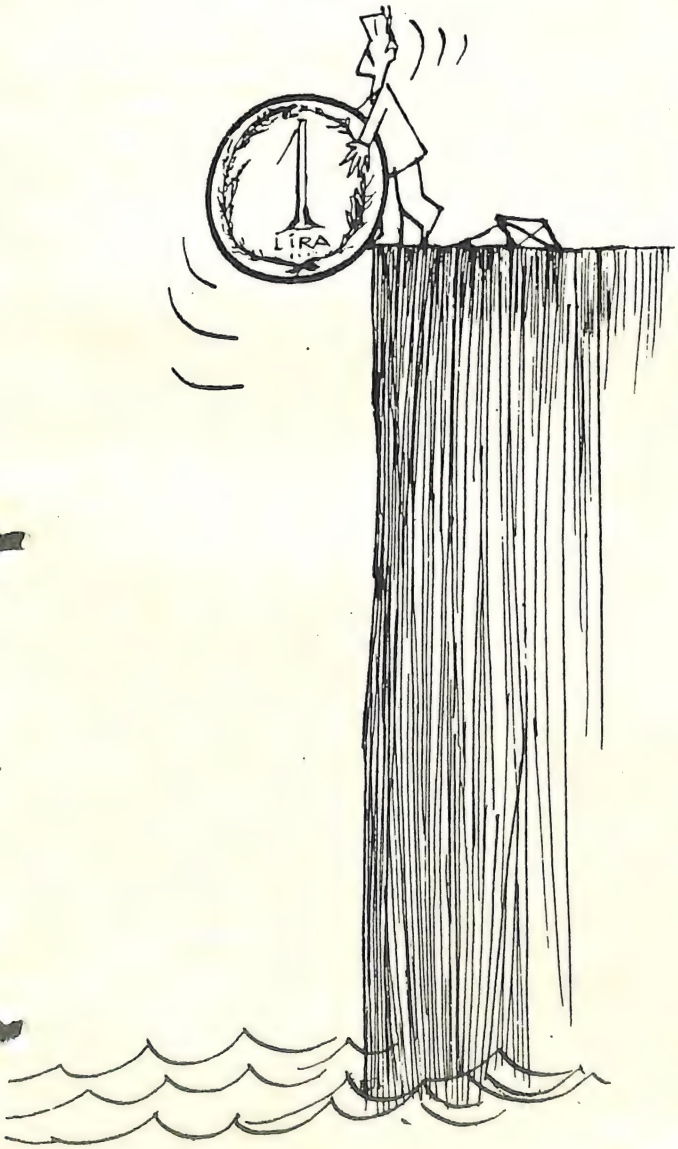

FERRUH DOĞAN

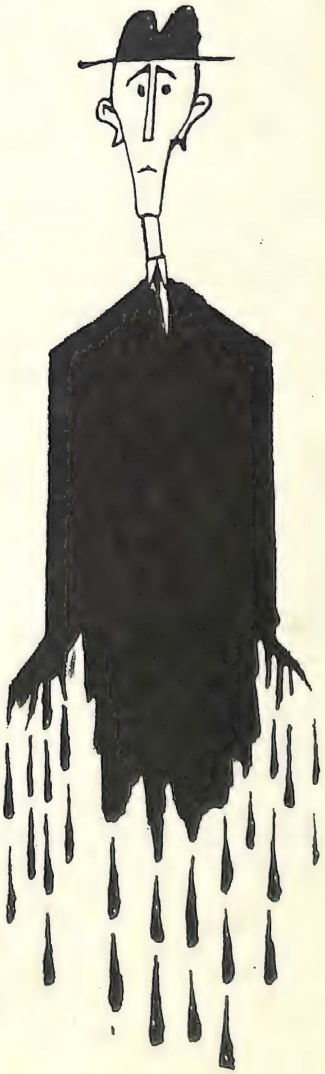

FERRUH DOĞAN

KARİKATÜRKÜCÜ

■

Bülent Okutan

■

"İyi Basın Okunmasın"

İlk Anayasa; "Matbuat kanun dairesinde hürdür" diye bir ibare ile bağlamıştı gazete ve gazetecileri... Bu söz basının kontrol altında tutuluşunun bir göstergesiydi. Oysa Kurtuluş savaşında mücadelenin yükünü Anadolu basını çekmişti tıpkı şimdi olduğu gibi. Ankara da çıkan "ULUS" yani eski adıyla Hakimiyet-i Milliye, Yunus Nadi'nin "YENİGÜN" ve Anadolu Ajans'ı organları ile İstanbul'un işgali sırasında her türlü baskıya rağmen AKŞAM, İKDAM, VAKİT ve TASFİR-İ EFKAR gazeteleri bu direnişi dünyaya duyuran ve büyük bir görev üstlenen gazeteleri bu direnişi dünyaya duyuran ve büyük bir görev üstlenen gazetelerimizdir. Daha sonraki yıllarda bunlardan bazıları yollarını şaşırıp İstiklâl Mahkemesinde soluğu alsa da özünde Cumhuriyet'in gizli yükünü çeken tüm basın emekçilerini bugün saygı ile anıyoruz. Başta Yunus Nadi, Hakkı Tarık, Ahmet Asım, Sedat Simavi, Necmeddin Sadık, Ali Naci gibi isimler özellikle harf devriminden sonra şekil ve fikir bakımından Madern Türk gazeteciliğinin temellerini atan gazeteciler olarak Basın tarihimizdeki yerlerin almışlardır.

Ay değil bayram değil bu basın övgüsü nereden çıktı diye bir soru aklınıa elirse Esvab-ı Mucizesi şudur; Her sabah gazete okurken, haber ve magazin gazeteciliği adına hatta spor basınını da dahil edersek yapılan gaflar ve tezatlar karşısında içim sızlıyor. Eskileri onun için yad ediyorum. Arşivden bulduğum Basın Tarihimizle ilgili birkaç kitap karıştırınca bu konu kendiliğinden ortaya çıktı. Damardan girmek zorunda kaldım. Yarayı kaşımak gibi bir alışkanlığımız olmasa da "Güçlerin Medyası" kavramının ne denli gerçek olduğunu bir kere daha ortaya koyuyoruz. Medyanın gücü kavramını ise geçmişte yaşanmış bir Nostalji olarak üzülerek görüyoruz. Ve içimizi size döküyoruz.

Üzerinden yarım asırdan fazla geçmesine karşın, seviyeli haberleri, yorumları, fotoğrafları vekarikatürleri ve de ilanları ile o gazeteler sanat şaheserleriymiş. 2 Teşrinievvel 1930 tarihli BRAVO da... Ki o'dergi Sedat Simavi beyin haftalık bir gazetesidir, sol baş köşede bir portre var yani magazine bir sanat eseri ile başlıyor.

1926 da arap alfabesi ile yazılmış bir gazetedeki ilana takılıyoruz; Dünyanın en güzel filmlerini imal eden "Metro Goldwyn Mayer" şirketinin yıllık programı sunulmuş; İzdivaç Bu Mu, Altı Gün Aşk ve Korku, itham Eden Köpek, Kadın Düşmanları ve Şaklabanın Gözyaşları... Bakarmısınız sanata,

Ya bizim şaklabanların gözyaşları N oacak. Haberi bilmem hangi mankenin kıçında başında arayan magazinciler, Başbakanın basın toplantısında bile birbirlerine saygı duymayan, soru bulamayan vurdum duymaz haberciler, populist gazeteciler... Sizlere artık sorum yok. "Bu işin mektebi olmalı" diye her Üniversitede İletişim fakülteleri açtılar. Aslında Güzel Sanatlar kadar hassas olan bu dalda yetiştirdiklerimiz ve hasbel kader mezun ettiklerimiz, haber kıtlığında parmağının ucunu göremeyip spekülatif çalkantıları senaryolaştıran zavallılar. Hayır! bu ülke insanının çoğu bunu haketmiyor. Sizlere okuduğunuu yerlerde bunları öğrettiklerini sanmıyorum. Kötü bir toplum yaratmada size körük görevini kim verdi ise ona geri verin. İleriki yıllarda yazacak çok şeyiniz olacağından adım gibi emini. Zira topluma iy i iletimcilik yapamadığınız için, günlük yaşadığınız için, patronlara yağdanlık olduğunuz içindir ki için için yanan bir fitili göremiyorsunuz.

Gazetelerimizi aldığımızda hemen manşet altı çizgilere bakardık. Bakalım filanca bugün ne çizmiş, nasıl yermiş bu gidişatı diye. Birbirlerinin ayakların altına muz kabuğu atmaktan imtina etmeyen basın çizerleri sayesinde ki kuş resmeden birkaçı dışında o'da yok oldu gitti. Yazıklar olsun size...

Bugün yine gazete okudum canım sıkıldı. Tam da kötü haberlere alışmışken, tam da dış borçlarla ülke yaşarken, Tam da Başbakan hazretleri ifakat bulmuşiken, Tam da kap kaççılar kapıp kaçmışken, Tam da ölüm ilanları azalmışken, Tam da köşe kapıp köşe yazanlar, bugün ne yazsak, ne yazmasak diye düşünürken, Tam da cüzdan boşalmışken ayın ortasında ve hatta ayıptır söylemesi memleketin tam ortasında...

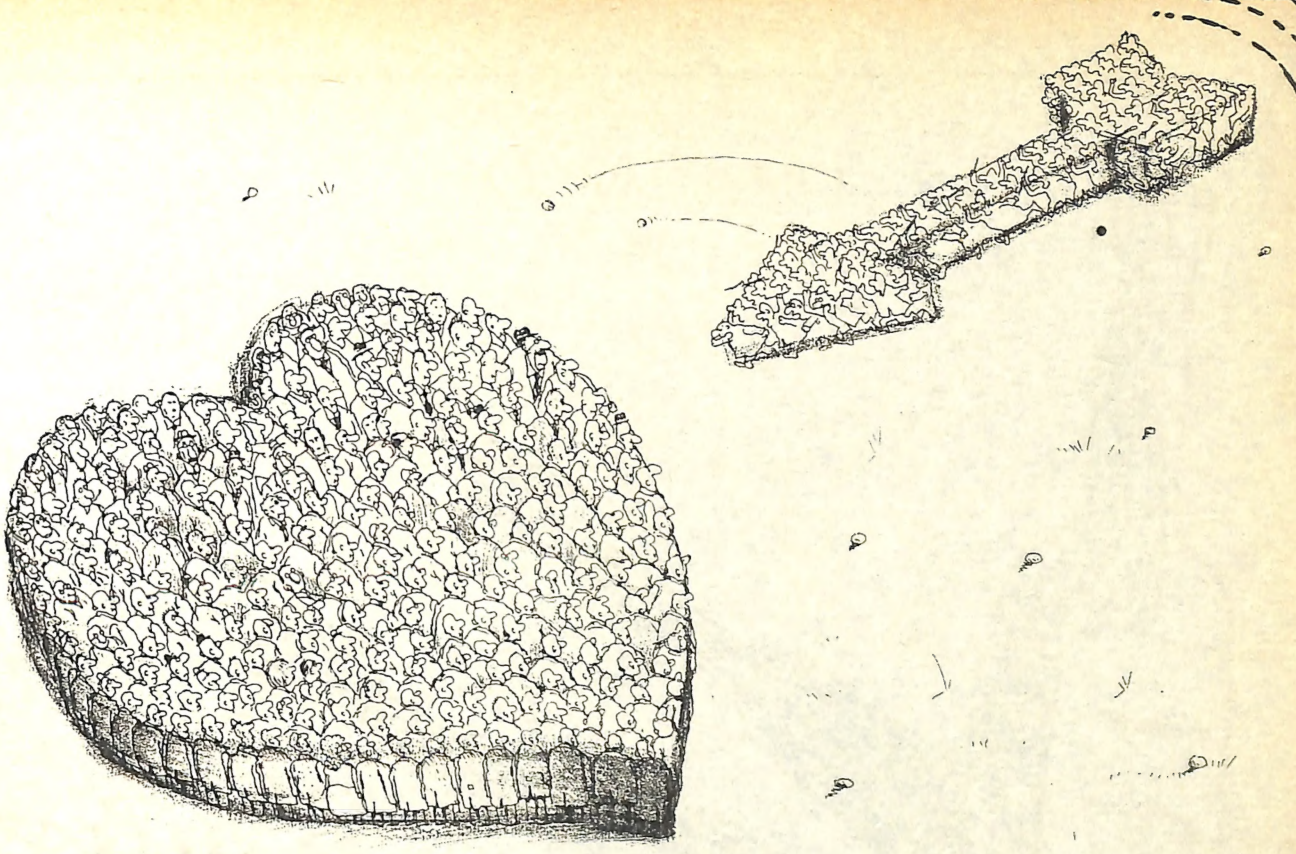

ALİ ŞUR

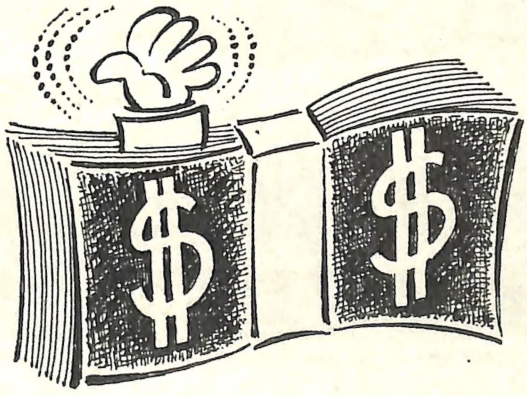

NURİ BİLGİN

CEM KOÇ

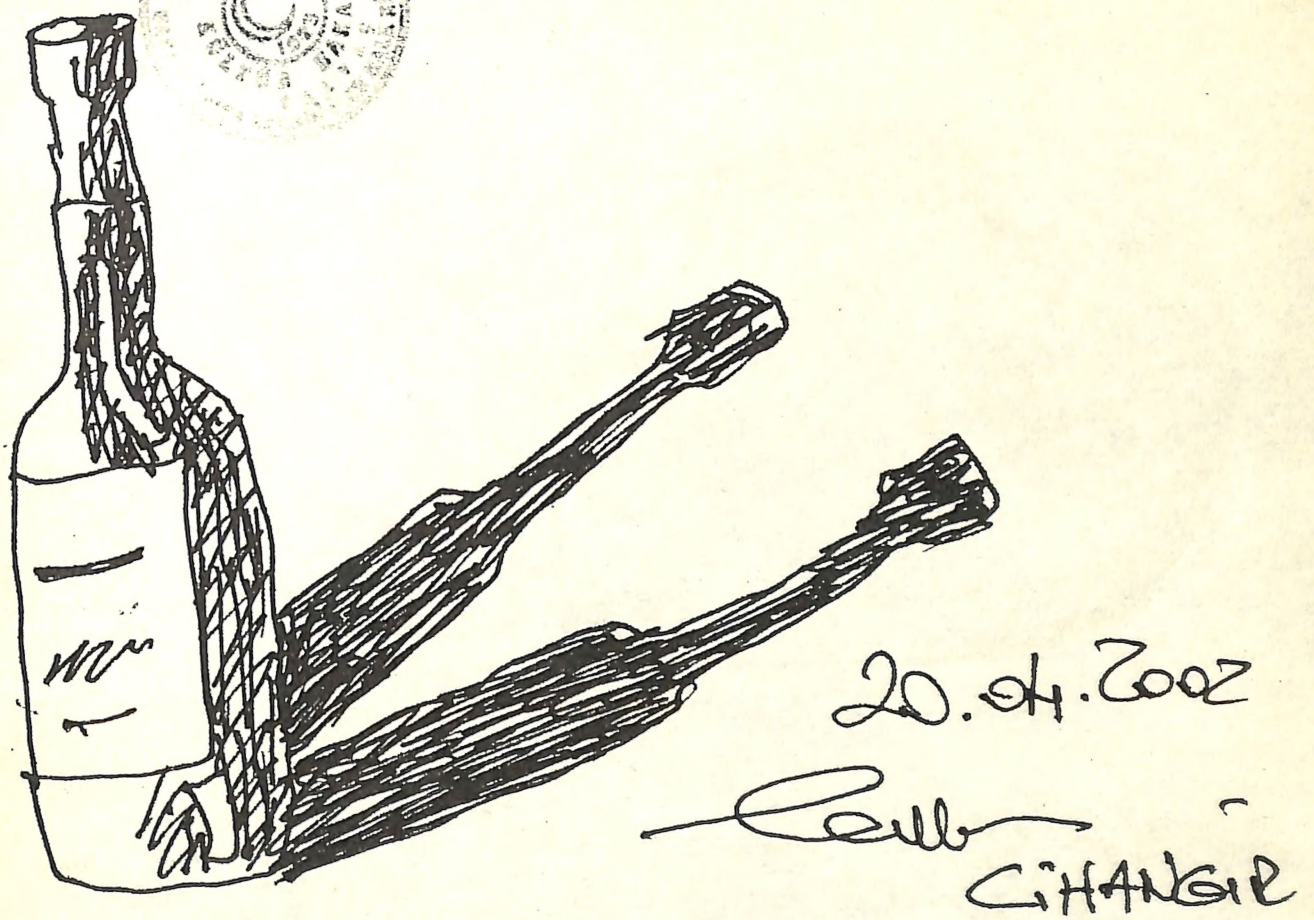

CEM KENAN ÖNGÜ

GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU — ÇEVREMDEKİLER

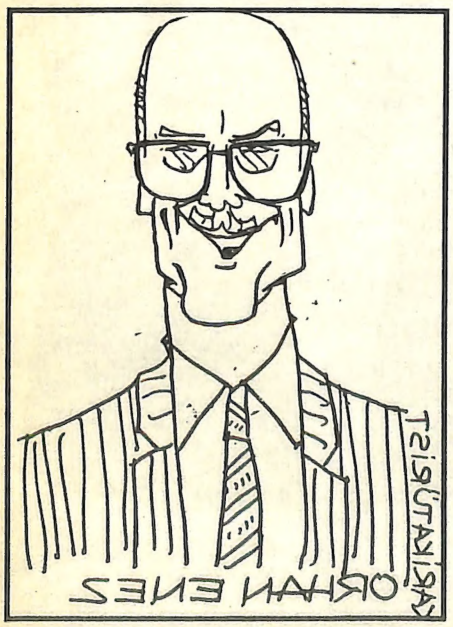

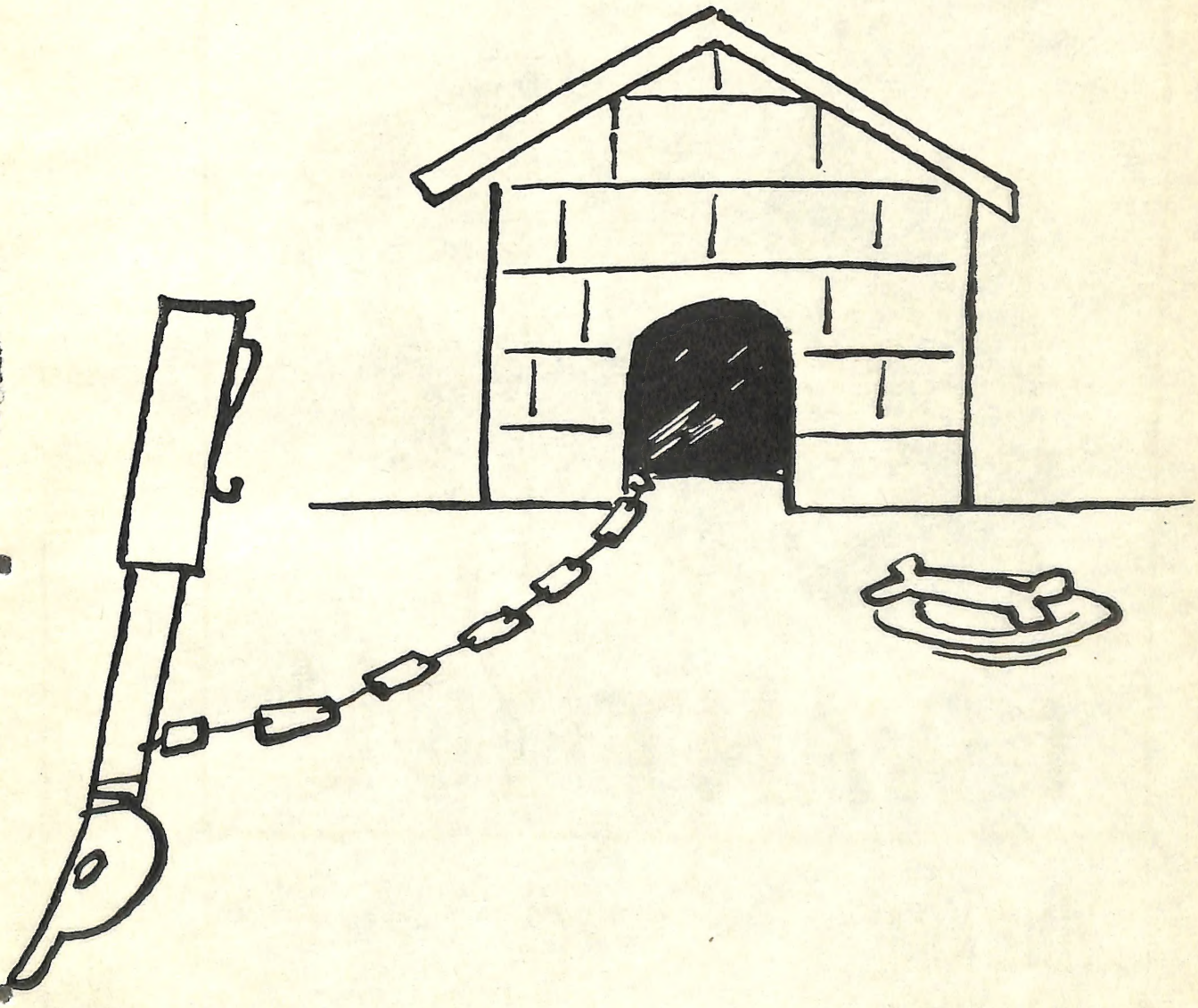

FERRUH DOĞAN

YİNE KİMİ İSTİYOR ACABA?..